

2006/3104

Georg-Eckert-Institut BS78

1 046 001 2

YENİ PROGRAMA GÖRE

İ L K Ö Ğ R E T İ M

*Din Kültürü
ve
Ahlâk Bilgisi*

7

ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
KILAVUZU

GENDAŞ'IN HEDİYESİDİR [ca. 2001]

PARA İLE SATILMAZ

DERS KİTABIYLA BİRLİKTE ÜCRETSİZ OLARAK VERİLİR

Değerli öğretmenler,

Sevgili öğrenciler,

Bu kitapçık, 2000-2001 öğretim yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığınca uygulamaya konulan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi (7. sınıf) öğretim programı çerçevesinde hazırlanmış olup sevgili öğretmen ve öğrencilerimize bir kılavuz niteliği taşımaktadır. Zira yeni program yürürlüğe konulmasına rağmen Haziran • 20001-2525 sayılı Tebliğler Dergisi'nde 2000-2001 ders yılında okutulan (eski programa göre) hazırlanmış Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi kitaplarından bu öğretim (2001-2002) yılında da yararlanılması öngörülmüştür.

İşte, bu durumu göz önünde bulunduran yayın evimiz, hem eski programa göre hazırlanmış olan ders kitabından nasıl yararlanılacağına hem de yeni programda yer alan farklı konulara nasıl ulaşılacağına ışık tutmak amacıyla bu kılavuz kitapçığın hazırlanmasını uygun görmüştür.

Bu kitapçığa ilâve bir ücret ödemedi okulunuzun seçtiği ilköğretim 7. sınıf ana ders kitabınızla birlikte kitapçınızdan edinebileceksiniz. Bu kılavuz kitapçık sayesinde;

1. Yeni program ile eski programın (ortak) uyuşan konularını ana ders kitabınızın hangi sayfasında ve hangi konu başlığı altında bulabileceğinizi öğreneceksiniz.

2. Yeni programda yer alan ama ana ders kitabında bulunmayan farklı konuları ise, bizzat kılavuz kitapçığın içinde profesyonel biçimde kaleme alınmış olarak bulacaksınız.

Böylece geçtiğimiz öğretim yılında yaşadığımız ana ders kitabından yararlanamama veya kaynak bulamama sıkıntısını da aşmış olacaksınız.

Yayın evimiz siz değerli öğretmen ve öğrencilerimize böyle bir hizmeti sunmakla övünç duyar ve hepinize başarılar diler.

TR

J-10

(1,2001)7

GENDAŞ A.Ş.

1. Ünite

Kur'anı Kerim'i Tanıyalım

1. Son İlahî Kitap Kur'anıkerim

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 51. sayfasında yer alan "Kitaplar Arasında Kur'anıkerim'in Yeri" konusundan yararlanınız.)

2. Kur'anıkerim'in İndiriliş Süreci

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 52. sayfasında yer alan "Kur'anıkerim'in Yazılışı ve Kitap Hâline Gelişi" konusundan yararlanınız.)

3. Kur'anıkerim'in İç Düzeni

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 51. sayfasında yer alan "Kur'anıkerim" konusundan yararlanınız.)

4. Kur'anıkerim'de Neler Bulabiliriz?

4.1. Kur'an, İnsan-Allah İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Kur'anıkerimde insan-Allah ilişkisi açık ve canlı bir şekilde anlatılmaktadır. Yüce Allah, yeryüzünü düzene koyması için insanlara hiçbir canlıya vermediği değeri vermektedir. Allah'ın, melekleri bile insana secde etmeye çağırması bunun en büyük kanıtıdır. Kur'an bu hususu şu şekilde dile getirmektedir:

"Hani Rabbin meleklerle demişti ki: Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım. Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın! Meleklerin hepsi de hemen secde ettiler."

Varlıklar içerisinde, insana en fazla değer veren ve kendisi ile aracısız ilişki kurma imkânı sağlayan yüce Allah, insanın bütün bunlardan sonra hesaba çekileceğini ve başının boş olmadığını haber vermektedir.

"İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır!" ayeti bu durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

İnsanın, doğuşundan ölümüne kadar yaratıcı ile arasında sıkı bir ilişki vardır. O, bazen bu ilişkinin farkında olmaz. İnsan her zaman yaratıcı ile arasındaki bu bağı canlı tutmaya gayret etmelidir.

4.2. Kur'an, İnsanın İnsanla İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Yüce yaratıcımız insanların birbirleriyle olan ilişkilerine büyük önem verir. Kur'anıkerim'de bu konuda çok sayıda ayet vardır. İslâm dininin amaçlarından biri de, insanların birbirleriyle geçinmelerini sağlamak ve aralarındaki düşmanlıkları sona erdirmektir.

Yüce dinimiz insanî ilişkilerde her zaman doğal olmaya önem vermiştir. Gösteriştense uzak ve doğal her davranış, insanî ve medenî olmanın da bir gereğidir. Lokman (a.s.)'in oğluna yaptığı tavsiye Kur'anıkerim'de şu şekilde anlatılmaktadır: **"Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme, yeryüzünde böbürlenerek yürüme..."** **"Yeryüzünde tabii ol, sesini alçalt..."**

Yüce kitabımız Kur'anıkerim insanların birbirine yardım etmelerini tavsiye etmektedir. **"Onlar kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler."** ayeti bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Her türlü söz getirip götürmeler de dinimizce yasaklanmıştır. Şu ayet insanlar arası ilişkilerin nasıl olması gerektiğini göstermektedir:

“Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın, yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.”

Hz. Muhammed (s.a.v.)’in şu sözü de insanlar arası ilişkilerin nasıl olması gerektiğini özetler niteliktedir:

“Her biriniz kendisi için neyi severse kardeşi için de onu istemedikçe (gerçek anlamda) mümin olmuş olamaz.”

4.3. Kur’an, İnsanın Evrenle İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Evrende bu kadar üstün bir yere sahip olan insanla evren arasında sıkı bir ilişki vardır.

Üzerinde yaşadığımız dünya, evrenin bir parçasıdır. İnsan, gücü oranında, evrede bulunan her şeyi kullanır. İnsan, aklıyla yeryüzünü, denizi ve gökyüzünü en iyi şekilde kullanmaya çalışır. Ovalar, dağlar ve yaylalar insanların kullanacağı yeryüzü parçalarıdır. Aynı şekilde denizler de bizlerin faydasına sunulmuş nimetlerdendir. Denizden ve içinde yaşayan tüm canlılardan faydalanırız.

Yüce Allah Kur’anıkerim’de yerin, denizin ve gökyüzünün insanların kullanımında olduğunu şu ayetleriyle ortaya koymaktadır:

“O Rab ki yeri sizin için bir döşek, göğü de (kubbemsi) bir tavan yaptı. Gökten su indirerek, onunla size besin olsun diye (yerden) çeşitli ürünler çıkardı...”

Kur’anıkerim’de insan evren ilişkisini dile getiren daha bir çok ayet vardır. Bu ayetlerin ortaya koyduğu gerçek, insanla evren arasında sıkı bir ilişkinin olduğudur.

4.4. Kur’an, Allah-Evren İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Kur’anıkerimde, Allah-evren ilişkisini ortaya koyan çok sayıda ayet vardır. Bu ayetlerde evren, insanın yaşaması için ayrılmış bir alan olarak anlatılır. Evrenin yapısı ve işleyişi ile ilgili bir ayette şöyle denilmektedir:

“Allah’ın geceyi gündüze ve gündüzü geceye kattığını, her biri belirli bir süreye kadar hareket edecek olan güneşi ve ayı buyruk altında tuttuğunu; Allah’ın yaptıklarından haberdar olduğunu bilmez misin?”

Kur’an’a göre Allah, evreni her an etkilemektedir. Her şey onun kontrolindedir. O, dünyada ve evrende olan her şeyi yaratıp kendi hâline bırakmamıştır. Doğada meydana gelen hiçbir olay rastgele olmaz. Gök gürültüsü, yağmurun yağması, mevsimlerin birbirinin peşi sıra meydana gelmesi onun gücü, kuvveti sayesinde olmaktadır.

Aynı belli düzende hareket etmesi, güneşin her gün ışıklarını göndermesi, ağaçtan bir yaprağın düşmesi bile hep onun bilgisi ve gücü dâhilindedir. Allah’ın gücünü ve kuvvetini evrenden uzak olarak düşünmek mümkün değildir.

5. Kur’anıkerim’in Temel Eğitici Nitelikleri

5.1. Kur’an İyiye ve Güzele Yönlendirir

Kur’an’daki mesajlar, insanı hep iyiye, güzele ve doğruya götürmeyi hedeflemektedir. Örneğin: alkol alma, kumar oynama, sihir yapma, haksız yere adam öldürme, hırsızlık yapma, mal ve namus düşmanlığı gibi davranışlar kesinlikle yasaklanmıştır. Ayrıca; merhamet-

li davranma, fakirler ve borçlulara yardım etme, çevreyi temiz kullanma gibi emirler de insanları iyiye ve güzele yönlendirme amacını taşımaktadır.

Kur'anikerim'de ibadet maksadıyla veya başka nedenlerle emredilen mesajların hepsinin kökeninde; yi insan ve iyi toplum oluşturma hedefi yatmaktadır. Bununla ilgili olarak da yüzlerce ayet vardır. Onlardan birkaçı şöyledir: "Lokman (a.s.), oğluna öğüt vererek:

"... Ey oğulcuğum! Namazı kıl, uygun olanı buyurup fenalığı önle, başına gelene sabret; doğrusu bunlar, azmedilmeğe değer işlerdir. İnsanları küçümseyip yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme; Allah kendini beğenip övünen hiç kimseyi şüphesiz ki sevmez.. Yürüyüşünde tabîi ol; sesini kıs!..." Kur'anikerim'de bunun gibi daha birçok ayet vardır. Bunlardan da anlıyoruz ki Kur'anikerim, insanı iyiye, güzele ve doğruya yönlendirir.

5.2. Kur'an Açıklar ve Aydınlatır

Kur'anikerim, hayatımızla dolaylı veya dolaysız ilgili olan birçok şeyi açıklamıştır. Örneğin, insanlar binlerce yıl önceden beri, gökyüzünde olup bitenleri hep merak etmişlerdir. Bu meraklarını gidermek için de çok para ve emek harcamışlardır. Günümüzde bile gökyüzünün sırları tamamıyla çözülmüş değildir. İşte Kur'anikerim bu gibi konularda bizlere açıklayıcı ve aydınlatıcı bilgi vermektedir.

Kur'an; ayın, güneşin mahiyetini; nasıl hareket ettiklerini; dağların, denizlerin ve gökyüzünün nasıl ve ne amaçla yaratıldıklarını açıklayan ve bu konularda insanlara aydınlatıcı bilgiler veren mesajlar içermektedir. İnsanları aydınlatmaya ve bilgilendirmeye yönelik şu ayette yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **"Ey Muhammed! 'Siz yeri iki günde yaratanı mı inkâr ediyor ve eşler koşuyorsunuz! O, âlemlerin Rabbidir' de. Yeryüzünde sabit dağlar yerleştirdi, onu bereketli kıldı; arayanlar için yeryüzünde gıdalarını normal olarak dört gün (dört mevsim) içinde yetiştirmesi kanununu koydu. Sonra, duman hâlinde bulunan göğe yöneldi... Allah bunun üzerine, iki gün içinde yedi gök var etti ve her göğün işini kendisine bildirdi. Yakın göğü ışıklarla donattık ve bozulmaktan koruduk. İşte bu, bilen, güçlü olan Allah'ın kanunudur."** Açıkça görüldüğü gibi ayette; ay, güneş, yıldızlar, dört mevsim hakkında bilgiler verilmektedir. Böylece insanlar aydınlatılmaktadır. Kur'anikerim bu yöntemi sadece tabiat ve tabiat kanunları ile ilgili konularda değil; namaz, oruç, zekât gibi daha bir çok merak ettiğimiz konularda da kullanmaktadır.

5.3. Kur'an Öğüt Verir ve Hatırlatır

Kur'anikerim, mesajlarını öğüt vererek hatırlatma yoluyla yapar. Yüce Allah Kur'anikerim'de Peygamberimize hitaben şöyle buyurmaktadır: **"Öğüt ver; doğrusu öğüt inananlara fayda verir."** Özellikle bazı sureler peygamberlerin adıyla adlandırılmıştır. Bu surelerden bazıları şunlardır: **"Yusuf"** suresi, **"Meryem"** suresi, **"Lokman"** suresi, **"Yunus"** suresi, **"Hûd"** suresi ve **"Muhammed"** suresi. Bu surelerde, ismi geçen peygamberlerle ilgili olarak bilgi verilmekte ve onların başından geçen bazı ibret verici olaylar hatırlatılarak öğüt verme yoluyla mesaj aktarılmaktadır.

Kur'anikerim'in Lokman suresinde, Lokman Peygamber'in oğluna verdiği öğütler açıklanmakta ve bizim örnek almamız, ders çıkarmamız istenmektedir. Bu ayetlerden birkaç örnek sunalım:

"Ant olsun ki, Lokman'a, Allah'a şükretmesi için hikmet verdik. Şükreden kimse ancak kendisi için şükretmiş olur. Nankörlük eden ise, bilsin ki, Allah her şeyden müstağnidir, övülmeye lâyık olandır. Lokman oğluna öğüt vererek: 'Ey oğulcuğum! Al-

lah'a eş koşma, doğrusu eş koşmak büyük bir zulümdür.' demişti. Biz insana ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Annesi, onu, güçsüzlükten güçsüzlüğe uğrayarak karnında taşımıştı. ...Bana ve ana babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş banadır."

Kur'an, tarihte milletlerin başından geçen olayları hikâye gibi anlatarak öğüt verir. Bunun sebebi, daha sonra gelecek insan topluluklarının aynı hatalara düşmesini önlemektir.

5.4. Kur'an Hayatı Anlamlandırmamıza Yardım Eder

Kur'anıkerim ayetlerinin, Allah'ın istediği gibi yaşayan bir insanın cennete gireceğini söylemesi, insanın amaçlı bir hayat sürmesini teşvik etmektedir. Bir amaç doğrultusunda belirlenen hedefe ulaşmak için gösterilen çabalar insanın yaşamını da anlamlandırmaktadır. Özellikle günlük, haftalık, aylık ve yıllık olarak emredilmiş olan namaz, oruç, hac gibi ibadetler yerine getirildiği zaman, insanda bir iç huzuru ve mutluluk meydana gelir. Bu sebeple, insan yaptığı ibadetlerin Allah katında kabul edileceğini ve karşılığını hem dünyada hem de ahirette göreceğini düşündükçe yaşama daha sıkı sarılır. Yaptığı ibadetler insan için, hem zamanını kullanma açısından hem de düzenli bir yaşam sağlama açısından çok büyük önem taşımaktadır. Fetih suresi 5. ayette Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "(Allah) İnanan erkek ve kadınları, içinde temelli kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyar, onların kötülüklerini örter. Allah katında büyük kurtuluş işte budur." Hayat boyu, inanan bir insan olarak yaşamının kendisine cenneti kazandıracığını ve günahlarının da affedileceğini bilen bir kişinin yaptığı her şey, çok değerli ve anlamlıdır.

2. Ünite

Din Güzel Ahlâktır

1. Dindar Olmak Güzel Ahlâklı Olmayı Gerektirir

Yüce Allah'ın gönderdiği dinlerin ve peygamberlerin hepsinin hedefi, yaşadığımız dünyada güzel ahlâk sahibi insanlar yetiştirmek ve bu ahlâkî özelliklerinden dolayı da ahiret hayatında onların cennete girmelerini sağlamaktır. Gönderilen peygamberlerin hepsi Allah'tan aldıkları emirleri insanlara aktarmışlar ve kendileri de yaşadıkları toplumda örnek bir hayat sürmüşlerdir.

Dinin mesajlarını iyi anlayıp algılayan ve bu doğrultuda yaşayan insanların ahlâkı da güzel olur. Çünkü onlar, sahip oldukları bu ahlâkî değerlerini kendi dinlerinin öğretilerinden almaktadırlar.

Dindar insan olmak, güzel ahlâklı olmayı gerektirir. Çünkü din, güzel ahlâka sahip olmamızı ister. Bir kimse dininin gereklerini yerine getiriyorsa, bu, davranışlarına da yansır. İnanıldığı dinin emirlerine uyan kimseler; merhametli, hoşgörülü, yardımsever, sevgi dolu olurlar.

2. Din Güzel Ahlâklı Olmama Nasıl Katkı Sağlar?

Güzel ahlâklı olmak için birtakım üstün değerleri taşımak gerekir. Bu tür üstün değerlerin neler olduğunu yüce dinimden öğreniyorum. Bu ahlâkî değerleri yaşamam için birtakım fedakârlıklarda bulunmam gerekir.

Yüce dinimin kitabı Kur'anıkerim'de, Allah'ın istediği şekilde ahlâklı olmama katkı sağlayacak çok sayıda ayet vardır. Bu ayetlerin birinde şöyle buyrulur:

“İçlerinden pek azı hariç, onlardan daima bir hainlik görürsün. Yine de sen onları affet ve aldırış etme. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever.”

Başka bir ayette de **“O kullar, şiddeti her yere yayılmış olan bir günden korkarak verdikleri sözü yerine getirirler.”** buyrulmaktadır. Bu ayete göre, ahlâklı olabilmem için verdiğim sözü yerine getirmem gerekir.

Yine Kur'an'a göre; yoksula, yetime ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmek, güzel davranışlardan sayılmaktadır: **“Onlar kendi canları çekmesine rağmen, yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler.”**

Kur'anıkerim'de güzel ahlâklı olmamıza yardım eden çok sayıda ayet vardır. Doğru sözlü olmak, emaneti korumak, güzel sözlü olmak, iffet ve namusa önem vermek bunlardan bazılarıdır.

2.1. Dinim Benden Güvenilir İnsan Olmamı İster

Sevgili peygamberimiz daha kendisine peygamberlik görevi kendisine verilmeden önce bile **“Muhammedü'l-Emîn”** diye nitelendiriliyordu. Çünkü o, yaşadığı toplumda özüne, sözüne ve davranışlarına güvenilen, hiçbir zaman haksızlık yapmayacağı konusunda emin olunan bir kimseydi.

Güvenilir insanlar, her zaman aranan insanlardır. Dostları, arkadaşları ve tanıdıkları çoktur. Kendilerine güvenilmeyen insanların ise dostları ve arkadaşları olmaz.

Yüce Allah da bizim güvenilir olmamızı istemektedir. Kur'an'daki şu ayet güvenilir olmanın önemini vurgulamaktadır: **“...Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir.”**

Peygamberimiz de bu konu ile ilgili olarak şöyle söylemiştir: **“Gerçek Müslüman, elinden ve dilinden diğer insanların emin olduğu kimsedir.”** Peygamberimizin bu sözünden de açıkça anlaşılmaktadır ki dinim benden, güvenilir bir insan olmamı istiyor.

2.1.1 Üzerime Düşen Görevleri Yaparım

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 61. sayfasında yer alan “Görev ve Hizmetlerin Gereğini Yapmak” konusundan yararlanınız.)

2.1.2. Verdiğim Sözde Dururum

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 21. sayfasında yer alan “Vefa ve Doğruluk” konusundan yararlanınız.)

2.1.3. Emanete İhanet Etmem

Bir kimsenin güvenerek belirli miktardaki parasını veya herhangi bir eşyasını, daha sonra istediği zaman kendisine vermek üzere bize emanet ettiği olmuştur. Onun, eşyalarını bize bırakması, bize olan güveninin sonucudur. Böyle bir davranışta bulunan kimse, şöyle bir düşünceye sahiptir: **“Malımı kendisine bıraktığım kimse, her ne şartta olursa olsun, benim malımı korur ve istediğim zaman bana geri verir.”** Aslında güvene dayalı bu düşünce doğaldır ve herkeste olması gereken bir anlayıştır.

Bir şey, kendisine güvenilen insanlara emanet edilir. Çünkü emaneti alan ve koruyan kimsenin bu emaneti hakkıyla koruması ve istediği zaman sahibine eksiksiz bir şekilde geri vermesi beklenir. O nedenle ben, kendisine güvenilen ve saygın bir insan olmayı isterim.

Kur'anıkerim'de emanetin korunması ve ihanet edilmemesi konusunda çok sayıda ayet vardır. Bu ayetlerden birisi şudur:

“...Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin ve (bu hususta) Rabbi olan Allah’tan korksun...”

2.1.4. Kötülüğe Yaklaşmam

Kötü insanlar ve kötü davranışlar beni de etkileyerek kötü bir insan olmama neden olabilir. Onun için çevremde bir kötülük gördüğümde, bana zarar vereceğini düşünerek hemen oradan uzaklaşıyorum.

Yüce Allah Kur’anıkerim’de şöyle buyurmaktadır:

“Allah şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla bakmayı, emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder.”⁶⁹ Ayette de gördüğümüz gibi Yüce Allah kötülükleri ve kötülerle beraber olmayı yasaklamaktadır.

Kötü davranışlar insana hep şeytan tarafından telkin edilen şeylerdir. Şeytanın kötülüğün sembolü olduğunu biliyoruz. Şeytan insanlara hiçbir zaman iyilik etmeyeceğine göre, çevremizde görebileceğimiz kötü insanlara ve kötülöklere karşı devamlı uyanık olmamız gerekir.

2.1.5. Hiçbir Konuda Doğruluktan Ayrılmam

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Doğruluk" konusundan yararlanınız.)

2.1.6. Kimsenin Arkasında Konuşmam

Birisi hakkında onun hoşuna gitmeyecek şeyler anlatmak son derece kötü bir davranıştır. Buna dinimizde “gıybet etme” denir.

Yüce Rabbimiz, başkalarını yalan yanlış bilgilerle ve kötü niyetle yargılamanın, ölü bir insanın etini yemek kadar çirkin olduğunu söylemektedir. Gıybet etmek sadece konuşmak suretiyle olmaz. Bir kişi hakkında kaş göz işareti veya el kol hareketi yaparak da bu tür kötü bir davranış sergilenebilir. Bu tür davranışlardan sakınmamız gerekir.

Bana düşen, insanların kötülüklerini anlatarak toplumda bu tür kötü davranışların yayılmasına sebep olmak değil, iyiliklerini anlatarak toplumun sevgi ve saygıya dayalı bir toplum hâline gelmesine yardımcı olmaktır.

Kesin bir bilgi olmadan başkaları hakkında ön yargılarla hareket etme konusunda Kur’anıkerim bizleri şöyle uyarmaktadır:

“Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük ederseniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.”

2.1.7. Kıskançlıktan, Yalan ve İftiradan Kaçınırım

Kıskançlık, Herhangi bir bakımdan kendinden üstün gördüğü birinin bu durumu çekememektir.

Bir kimsenin başka birini örnek alarak bazı şeyleri elde etmek için uğraşması doğal bir durumdur. Ancak başkalarını zarara uğratarak bu imkânları elde etmeye çalışması ise kıskançlıktır. Kıskançlık kişinin hem kendisine hem de diğer kimselere zarar verir.

Ben, kutsal kitabımız Kur’anıkerim’in kıskançlıkla ilgili tavsiyelerine uyarım. Kitabımızda bu konu şöyle geçmektedir:

“...Ancak kendilerine kitap verilenler, apaçık deliller geldikten sonra, aralarındaki kıskançlıktan ötürü dinde anlaşmazlığa düştüler...”

Dinimin de ortaya koyduğu gibi, kıskançlık duygusunun düşmanlıkları körüklediğini ve birtakım anlaşmazlıkların ortaya çıkmasında etkisi olduğunu bilirim. Kıskançlığın, güzel ahlâklı olmanın önünde büyük bir engel olduğunu da aklımdan çıkarmam.

İnsanların isteyerek ya da istemeyerek en çok yaptıkları hatalardan biri de yalan söylemektir. Zorda kaldıkları anda insanların bazıları hemen yalana başvurur. Oysa yalan konuşmak kadar çirkin bir davranış yoktur. Yalan söylemekle kişi hem kendisini hem de başkalarını kandırır. Peygamberimizle yalanla ilgili olarak şöyle buyurur:

“Yalancılık fenalığa, fenalık da cehenneme götürür. İnsan yalan söyleye söyleye sonunda Allah katında yalancı olarak yazılır.” Görüldüğü gibi yalan konuşma son derece çirkin bir davranıştır. Ben de yalan söylemem ve yalancılarla arkadaşlık etmem.

Kaçınmam gereken davranışlardan birisi de iftira etmektir. İftira, bir kişiyi yapmadığı bir davranışla suçlamaktır. İftira edilen kimse kendisini suçlu hissederek toplumun içine çıkmaz hâle geleceğinden, Yüce Allah bu davranışı kesinlikle yasaklamıştır.

İftira, onur kırıcı olduğundan, kişisel hakların da zarar görmesi anlamına gelmektedir. Yüce Allah Kur'anikerim'de: **“İnanan erkek ve kadınları, yapmadıkları bir şeyden ötürü incitenler, şüphesiz iftirâ etmiş ve apaçık bir günah yüklenmiş olurlar.** buyurmaktadır. Bundan dolayı ben de başkalarına iftira etmekten kaçırım.

2.1. 8. Başkalarını Hor Görmem

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 51. sayfasında yer alan "Alçak Gönüllük ve Hoşgörü" konusundan yararlanınız.)

2.2. Dinim, Kendini Geliştiren Bir İnsan Olmamı İster

Benim dinim İslâm bana ergenlik yaşımdan itibaren birtakım sorumluluklar yüklemiş ve sorumluluklarımı yerine getirmemi istemiştir. Kur'anikerim'de birçok ayetin sonu: **“Düşünmüyor musunuz?” Akletmiyor musunuz?”** gibi sorularla bitmektedir. Yüce Allah insanın, çevresinde olup bitenleri düşünmesini ve kendince yorumlamasını istemektedir. Ayrıca benim dinimde tembelliğin ve miskinliğin yeri yoktur.

Yüce Rabbimiz Kur'anikerim'in Zümer suresinin 9. ayetinde: **“...Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?”** diyerek; bilmenin, öğrenmenin, sormanın ve kendini geliştirmenin önemini vurgulamıştır. İnsan kendini ancak yeni şeyler öğrenerek geliştirir. Peygamberimiz de: **“İki günü birbirine eşit olan zarardadır.”** diyerek, insanın sürekli gelişim içinde olmasını istemektedir. Ekonomik açıdan, İlmî açıdan veya başka herhangi bir açıdan insan sürekli gelişim içinde olmalıdır. Eğer biz kendimizi geliştirmezsek başkaları bizi geride bırakır ve onunla yarışamayız.

2.2.1. Allah Öfkemizi Yenmemizi İster

Duygularımızın çoğunu doğduğumuz andan itibaren kendimizde buluruz. Öfke de olumsuz duygularımızdan birisidir. Güzel duygularımızı iyi yönde kullanmamız ve geliştirmemiz gerekir. Kötü ve olumsuz duygularımızı da eğitmemiz gerekir. Öfke ve arzularımızı eğitmediğimiz zaman davranışlarımızda aşırılık meydana gelir. Böylece dinimizin ahlâk anlayışına uymayan durumlar ortaya çıkabilir.

Yüce Allah öfkemizi yenmemiz gerektiğini şu ayette açıkça ortaya koymaktadır: **“O takva sahipleri ki, bollukta ve darlıkta Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.”**

2.2.2. Allah Hatasından Dönmek İsteyenlere Doğruyu Gösterir

İnsanlar hata yapabilen varlıklardır. Bilerek veya bilmeyerek bir takım hatalar yapabilirler. Ancak; insanın, yaptığı bir hatadan dönmek istemesi ve onu bir daha tekrar etmemek için gayret göstermesi erdemliliklerdir. İşte Yüce Rabbimiz biz insanlara hatalarından dönüp tövbe ettiklerinde ve bir daha o hatayı yapmamayı düşündüklerinde doğru yolu göstereceğini söylemektedir. Kur'an'da bu husus şu şekilde anlatılmaktadır: **"...Gerçek şu ki: sizden kim, bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe edip de kendini islah ederse bilsin ki, Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir."**

2.2.3. Zorluklarla Baş Etmesini Bilirim

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 41. sayfasında yer alan "Sabır ve Şükür" konusundan yararlanınız.)

2.2.4. Davranışlarımda Doğru Bilgiye Dayanırım

Dinimiz şüpheli şeylerden kaçınmamızı, davranışlarımızı da doğru bilgilere dayandırmamızı emreder. İnsanların özünde, sözünde, düşüncelerinde ve davranışlarında doğru olmaları gerekir. Dinim, yalan söylememi, kötü düşünceler taşımamı istemez. Ahlâkı güzel insanlardan olmamı ister. Tüm bu güzelliklere ancak doğru bilgi sayesinde ulaşırım. Zanna dayalı ve şüpheli bilgiler beni yanlış yapmaya götürebilir.

Yüce kitabımız Kur'anıkerim, kesin olmayan bilgi ile hareket etmenin yanlışlığını ortaya koyduğu gibi, güvenilir olmayan kimselerin getirmiş olduğu bilgilere de araştırmadan inanılmaması gerektiğini dile getirmektedir: **"Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz."**⁸⁷ Ayette, yanlış bilgiyle hareket etmenin nelere yol açacağı açık bir şekilde ortaya konmaktadır. Bizler de şüphe uyandıran her şeyi araştırmalıyız. Aksi takdirde yanlış davranışlar içine gireriz.

2.2.5. Görgü Kurallarına Uyarım

Toplumda benimsenmiş ve uyulması gereken bir takım kurallar vardır. Bunlara görgü kuralları diyoruz. Sofrada, misafirlikte, toplu taşıma araçlarına binip inmede, telefon konuşmalarında, komşuluk ilişkilerinde; kütüphane, dershane ve okul gibi insanların ortak kullandıkları yerlerde uymamız gereken bazı kurallar vardır. Bu kurallar yaşadığımız topluma göre değişebilir. Ben de hangi toplumda yaşıyorsam o toplumun görgü kurallarına uymaya gayret etmeliyim. Örneğin, sofrada kendi tabağımdan ve önümüzden yemem bir görgü kuralıdır. Yemek yerken bu kurala uymamam yanımda bulunanları rahatsız eder. Onun için öncelikle çevremdeki insanların davranışlarını gözlemleyip görgü kurallara uymalıyım.

Görgü kurallarına uymam hayatımı kolaylaştırır, uymamam ise huzursuzluk meydana getirir.

2.2.6. Savurganlıktan Kaçınırım

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 62. sayfasında yer alan "Lüks ve Savurganlıktan Kaçınmak" konusundan yararlanınız.)

3. Maun Süresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

Bismillâhirrahmânirrahîm

Eraeyte'l-lezî yükezzibü bi'd-dîn.

Fezâlike'l-lezi yedu'u'l-yetim.

Velâ yehuddu alâ taâmi'l-miskîn.

Feveylün li'l-musallîn.

El-lezîne hüm an salâtihim sâhûn.

El-lezîne hüm yürâûne ve yemneûne'l-mâûn.

ANLAMI

Ey Muhammed ! Dini yalan sayanı gördün mü?

Öksüzü kakıştıran,

Yoksulu doyurmağa yanaşmayan kimse işte odur.

Vay o namaz kılanların hâline ki:

Onlar kıldıkları namazdan gafildirler.

Onlar gösteriş yaparlar.

Onlar (eğreti olarak) basit şeyleri dahi vermezler.

3. Ünite

Hac ve Kurban

1. Hac İbadeti

1.1. Hac Nedir ve Niçin Yapılır?

Hac, ay takvimine göre zilhicce ayında Müslümanların Mekke'de Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmesine denir. Hac yaparken Kâbe'ye yakın olan bazı yerler de ziyaret edilir.

Hac ibadetinin yapıldığı “Mekke” şehri, Suudî Arabistan topraklarında bulunmaktadır. Hac ibadetini yapan kimselere “hacı” denir. Hac ibadeti İslâm'ın beş temel esasından birisidir. Gerekli şartları taşıyanlar için farzdır. Hem bedenle hem de parayla yapılan bir ibadettir.

Gerekli şartları taşıyan kimselerin hac ibadetini yapma zorunluluğunu Kur'an şu şekilde açıklamaktadır:

“... Yoluna gücü yetenlerin bu evi haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnidir.”⁸⁹ Ayette de görüldüğü gibi, farz olan bu ibadette “gücün yeterli olması” şartı aranmaktadır.

Hac ibadeti öncelikle Allah'a kulluk ve ibadet niyetiyle yapılmalıdır. Bu ibadeti yapmak için yola çıkmak, herhangi bir yere turistik gezi yapmak için hazırlık yapmaya benzemez. Allah'ın emrine uyan bir kimse bu ibadet için hem ruhen hem de bedenen hazır olmalıdır.

1.2. Hac Kimlere Farzdır

Hac ibadetini yapacak kimselerin belli şartları taşımaları gerekir. Bu şartları taşımayan kimselere hac farz değildir. Bir kimsenin hac ibadetini yerine getirebilmesi için şu şartları taşıması gerekmektedir:

1. Müslüman olmak, 2. Akıllı olmak, 3. Ergen olmak, 4. Özgür olmak, 5. Maddî bakımından hac ibadetini yapabilecek güce sahip olmak.

Yukarıda sayılan şartları taşıyan ve İslâm dinine inanan herkesin hac ibadetini yerine getirmesi farzdır.

1.3. Hac ile İlgili Kavramlar (İhram, Tavaf, Sa'y, Vakfe)

Hac ibadetine özgü bazı kavramlar vardır. Bu kavramlar haccın yapılışı ile yakından ilgilidir. Hac ile ilgili önemli kavramlar şunlardır:

İhram: Hac veya umre görevini yerine getirmek için giyilen giysiye denir.

Erkeklerin giydiği ihram elbisesi dikişsiz olur. Kadınlar ise günlük kıyafetleri ile ihrama girerler.

Tavaf: Hac veya umre ibadetini yapacak kimsenin Kâbe'yi ziyaretine ve Kâbe'nin etrafında dönmesine tavaf denir. Hac ve umre yapmak amacıyla Kâbe'nin etrafında yedi defa dönülür.

Sây: Kâbe'nin yakınında bulunan Safa ve Merve tepeleri arasında gidip gelmektir. Sây, hac ibadetinin vaciplerindendir. Kâbeyi tavaftan sonra yapılır. Hızlı adımlarla yürümeye **Safa Tepesi'**nden başlanır. Sây'da dört gidiş, üç geliş vardır. Safa ile Merve arasında yer alan iki yeşil direk arasında erkekler, çalınmış ve sür'atli yürürler. Yürüyüş en son Merve Tepesi'nde sona erer.

Vakfe: Hac yapılan günlerden zilhicce ayının dokuzuncu günü öğle namazından sonra, bir süre Mekke yakınlarındaki **Arafat Tepesi'**nde oturarak beklemek demektir. Bu bekleyiş haccın farzındandır.

1.4. Hac ile İlgili Mekanlar

Hac ibadetinin yapıldığı bazı mekânlar vardır. Bu mekânların en önemlileri şunlardır:

1.4.1. Kâbe

Kâbe, Mekke şehrinde, büyük bir oda şeklinde olup üstü kapalı ve içi boştur. Yüksekliği 15 metredir. Duvarlarından ikisinin genişliği 12 metre, diğer iki duvarının genişliği ise 10 metredir. Müslümanların namaz kılarken yöneldiği mekândır. Kâbe, Allah'ın emri ile yapılmıştır. Kâbe'nin önem kazanması İslâm dininin gelişinden itibaren olmamıştır. İslâm'dan önceleri de Kâbe Allah'a inanan kimselerin yanında önemli bir yere sahipti.

Kur'an bu hususu şu şekilde ifade etmektedir: **"Bir zamanlar İbrahim'e Beytullah'ın yerini hazırlamış ve (ona şöyle demiştik): Bana hiçbir şeyi ortak tutma; tavaf edenler, ayakta ibadet edenler, rûkû ve secdeye varanlar için evimi temiz tut."**

1.4.2. Safa ve Merve

Mekke'de, Kâbe'nin dışında bulunan iki tepedir. Bu iki tepe Kâbe'nin doğu tarafında bulunur. İsmail (a.s.)'in hanımı **Hacer**, oğlu İsmail için su ararken bu iki tepe arasında yedi defa koşmuştur.

Safa ve Merve tepelerinin Allah yanında büyük değerleri vardır. Kur'anda bu iki tepe hakkında şu ayet geçmektedir:

"Şüphesiz ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır..."

1.4.3. Arafat Dağı

Mekke'nin güneydoğusunda bulunur. Haccın farzlarından olan **"vakfe"** burada yapılır. Arafat'ta vakfe yapmak suretiyle akşam namazına kadar beklemek hac ibadetinin en önemli kısımlarındandır.

1.4.4. Müzdelife ve Mina

Müzdelife; Arafat'tan vakfe yapıldıktan sonra gelinen yerdir. Müzdelife'ye gelmek vaciptir. Müzdelife'de, sabah namazı kılındıktan sonra güneş doğana kadar beklenir, dua edilir.

Mina; Müzdelife'de vakfe yaptıktan sonra gelinen yerdir. Mina'ya gelindiğinde şeytan taşlanır. (Sembolik olarak).

1.5. Hac nasıl yapılır?

Hac ibadetine niyetlenen bir kimse, hac için gerekli her türlü hazırlıklarını yapar. Borçlarını öder. Hak sahipleri ile helâlleşir. Uygun bir araçla (bizim ülkemizden uçakla gidilmektedir.) Arabistan'a doğru yola çıkar.

Hac için ihrama girme yeri olan "Mikat" sınırına gelmeden birtakım hazırlıklar yapar. Çünkü yapmış olduğu bu hazırlıkları, ihrama girdikten sonra yapamaz. Mikat'ta ihrama girmeden yapılan belli başlı hazırlıklar şunlardır:

1. Tırnaklar kesilir, 2. Vücudun gerekli yerleri temizlenir, 3. Eğer imkân varsa boy abdesti alınır. Bu mümkün değilse namaz abdesti ile yetinilir, 4. Erkekler daha önceden giymiş oldukları elbiseleri çıkarır, bunun yerine ihram giyerler. Kadınlar ise ihrama kendi elbiseleri ile girerler.

İhrama giren hacı, ihramda yasak olan şeylerden kaçınmak zorundadır.

Bu işlemler bittikten sonra Mekke'ye gidilir. Boy abdesti veya namaz abdesti alınır. Abdest alındıktan sonra Mescid-i Haram'a gidilerek tavaf yapılır. Bu tavafın arkasından iki rekât namaz kılınır. Daha sonra Safa ve Merve arasında sây yapılır. Hacı adayı bu işi de bitirdikten sonra, ihramlı bir şekilde Mekke'de kalır. Namazlarını imkânları ölçüsünde Kâbe'nin etrafında kılar.

Daha sonra, arefe gününden bir gün önce, Arafat denen yere gidilir. Arefe günü, gün batımına kadar orada kalınır. Arafat'ta; öğle ve ikindi namazları, topluca öğle vaktinde kılınır. Öğleden sonra da haccın farzlarından olan vakfe (bir süre Arafat'ta oturma) yapılır. Güneş battıktan sonra, akşam namazı kılınmadan Müzdelife'ye gidilir. Burada da, akşam ve yatsı namazları topluca, yatsı namazının vaktinde kılınır. Hacı adayları geceyi Müzdelife'de geçirirler. Mina'da şeytan taşlamak için burada taş toplarlar. Kurban Bayramı sabahı, sabah namazı erken kılınarak "Müzdelife Vakfesi" yapılır. Hava aydınlandıktan sonra Müzdelife'den ayrılarak Mina'ya gidilir.

Mina'ya giden hacılar, şeytan taşıladıktan sonra kurbanlarını keserler ve tıraş olup ihramdan çıkarlar. Böylece hac ibadeti yerine gelmiş olur.

1.6. Umre

Umre, ihrama girerek Kâbe'yi tavaf, Safa ve Merve'de ise sây yapmak gibi hareketleri içeren ve senenin her günü yapılabilen bir ibadettir.

Umre ibadetinin önemi Kur'an da şu şekilde vurgulanmaktadır:

"Hacı ve Umreyi Allah için tam yapın..."

Hac farzdır, belirli zamanı vardır. Umre sünnettir, yılın her günü yapılabilir. Yani, zamana bağlı değildir.

1.7. Medine'yi ve Mescid-i Nebi'yi Ziyaret

Medine'nin, Müslümanların yanında, İslâm dininin yayılmasının merkezi olmasından dolayı çok büyük değeri vardır. Hz. Peygamber İslâm dinini önce Mekke'de tebliğ etti. Kendisiyle birlikte İslâm'a inanan kimselere yönelen baskılar sonucunda da Yüce Allah'ın emriyle Mekke'den Medine'ye hicret etti. Medine şehri hicretten sonra Peygamberimiz ve Müslümanlar için önemli bir merkez oldu.

Mescid-i Nebi (Peygamberin mescidi): Hz. Peygamber ve arkadaşları Mekke'den Medine'ye hicret ettikleri zaman yapılan, onların hayatında önemli yeri olan bir camidir. Hacı-

lar, hac mevsiminde Mescid-i Nebi'yi de ziyaret ederler. Ayrıca Hz. Peygamberin kabrinin bulunduğu yerde insanlar dilediği kadar ibadet yapabilir ve dua edebilir.

Hacılar, Mescid-i Nebi'nin yakınındaki, sahabenin ileri gelenlerinin bulunduğu "Cennetü'l Baki" mezarlığını ziyaret ederler.

1.8. Haccın İnsan Davranışları Üzerindeki Etkisi

Yüce Allah'ın insanlardan yapmalarını istediği ibadetlerin hepsinde mutlaka onların yararına olan bir taraf vardır. Namaz, oruç zekât gibi ibadetlerde olduğu gibi hac ibadetinde de birçok faydalar vardır. Bu etkiler şunlardır:

1. Bilindiği gibi hac ibadeti hem bedenen hem de mal ile yapılan bir ibadettir. Allah'ın insana vermiş olduğu olanaklar ile maddî bakımdan güçlü olan kimse, hac ibadeti ile bütün cimriliklerini geride bırakarak Allah'ın emrini yerine getirmeye çalışır. Böylece kendisini iyi işlere yöneltmiş olur ki bu bir çeşit irade terbiyesidir.

2. Hac ibadeti ile hâl ve hareketlerin disiplini de sağlanmış olur. Yüz binlerce insanla birlikte aynı mekânlarda, aynı hareketleri yapmak kişiye, insanlarla iyi geçinme ve birlikte yaşama alışkanlığı kazandırır.

3. Dünyanın her tarafından, farklı renklerde ve farklı dillerdeki insanların bir arada bulunmaları, insanları birbirine bağlar. Hac ibadeti amacı ile bir araya gelen insanlar, İslâm dinine inanan kimselerin kardeş olduklarını uygulamalı olarak görme fırsatı bulurlar.

4. Bütün bunların sonucunda hakkıyla hac yapan kimselere af müjdesi de vardır. Peygamberimiz bir hadisinde şöyle söylemektedir: "Kim Allah rızası için hac eder, çirkin sözler söylemez ve günah işlemezse annesinden doğduğu günkü gibi (tertemiz) olur."

Hz. Peygamberin bu ve buna benzer teşvikleri, hac yapan kimseleri olumlu davranışlar sergilemeye götürmektedir.

2. Kurban İbadeti

Kurban ibadeti de Allah'ın bizlerden yapmamızı istediği ibadetlerdendir. Kelime anlamı olarak kurban "yaklaşmak" anlamına gelmektedir. Kurbanın terim anlamı ise; Yüce Allah'a yaklaşmak amacıyla belli zamanda, belli bir hayvanı Allah adına kesmektir.

Kurban kesilebilecek hayvanları genel olarak; koyun, keçi, sığır ve deve şeklinde sınıflandırabiliriz. Bu hayvanların bakımlı ve sağlıklı olmaları gerekmektedir. Kurban kesmek Allah'ın bir emridir.

Şu ayet kurban kesmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır:

"... Şimdi sen Rabbine kulluk et ve kurban kes."

Kurban geleneği Hz. İbrahim zamanından beri devam etmektedir. Gücü yeten bir müslümanın kurban kesmesi vaciptir.

Bir müslümanın kurban kesebilmesi için, zenginlik şartının yanı sıra; kurban bayramı günlerinde hür olması, yolcu olmaması, akli başında (ergen) olması da gereklidir.

Kurban da namaz, oruç ve hac gibi zorunlu bir ibadettir.

2.1. Dinlerde Kurban

İslâm dininin dışında diğer bazı dinlerde de kurban çeşitli şekillerde kesilmektedir. Kurban olgusu, tanrı kabul edilen yüce bir varlığa mal ile bir şeyi sunma olarak anlaşılmakta-

dır. Bir insanın sevdiği bir malını, ilâh kabul ettiği yüce varlığa sunması onun için mutluluk kaynağı olmaktadır. Millî dinlerden Şintoizmde, eski Türk inançlarında, Hinduizmde ve Zerdüştlük dininde çeşitli kurban şekilleri vardır.

Eski Türklerin de ayin ve bayramlarda mukaddes kabul ettikleri yerlerde, dua ettikleri ilâhlara kurbanlar sundukları bilinmektedir.

Hindistan'da çok yaygın olan Hinduizm'de de kurban önemlidir. Hinduizme göre insan üç ayrı yoldan kurtuluşa kavuşur. Bunlarda birisi de kurban kesmektir. tanrılar bile güçlerini ancak kurbanlar sayesinde gösterirler. İnsanların Tanrılarla iyi ilişkiler kurmasında kurbanların büyük rolü vardır. Tanrılara sunulan her şey kurbandır.

Tüm dinlerdeki kurban anlayışının tek ortak amaç, tanrıya yaklaşmak ve onun beğenisini kazanmaktır.

2.2. Hz. İbrahim ve Kurban

Hz.İbrahim'in toplumu Allah'a ortak koşuyordu. İnsanlar yıldızlara bakarak kâhinlik yapıyorlardı. Toplumunun bu davranışı Hz. İbrahim'in hiç hoşuna gitmiyordu. Bu tepkisini, putperestlerin putlarını kırarak gösterdi. Putperestler Hz. İbrahim'in bu davranışına onu ateşe atarak karşılık vermek istediler. Ancak Yüce Allah, Hz. İbrahim'i onların elinden kurtardı. O da Şam tarafına doğru gitti. Böylece putlara tapan insanların yaşadığı topraklardan ayrıldı.

Göçten sonra Yüce Allah Hz. İbrahim'e bir erkek çocuk verdi. Uzun zaman çocuğu olmayan Hz. İbrahim çocuğunun olmasına çok sevinir ve Rabbi tarafından da çok ciddî bir imtihana çekilir. Bu imtihan, Kur'an'da şu şekilde anlatılmaktadır:

“Babasıyla yürüyüp gezecek çağa erişince: Yavrucuğum! Rüyada seni boğazladığımı görüyorum; bir düşün ne dersin? dedi. O da cevaben: Babacığım emir olunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun, dedi”

Bu ayetlerde Hz. İbrahim'in oğlunu kurban etmesi anlatılır. Bu olay tamamen Hz. İbrahim'i imtihana yönelik bir davranıştır. Ayette de geçtiği gibi oğlu İsmail, babasının, Yüce Allah'ın emrine uymasını söylemiştir. Hz. İbrahim aynı rüyayı üç gece arka arkaya görünce bunun şeytanî bir iş olmadığını anlamış ve oğlu İsmail'i Rabbinin emrine uyarak kurban etmek için hazırlıklara başlamıştır.

Yüce Allah da onların davranışlarını boşa çıkarmamış, onlara kendi katından bir kurban göndererek bu bağlılığın ve sabrın karşılığını vermiştir.

Kur'anıkerim'de bu konu şu şekilde anlatılır: **“Biz, oğluna bedel ona büyük bir kurban verdik. Beriden gelecekler arasında ona (iyi bir nam) bıraktık: İbrahim'e selâm! dedik. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Çünkü o, bizim mü'min kullarımızdandır.”**

Ayetlerde de görüldüğü gibi, Hz. İbrahim bir kul ve peygamber olarak hiç kimsenin başaramayacağı bir imtihana çekilmiştir. Oğlu İsmail ile birlikte bu imtihanı başarmışlar ve Rableri katından bir kurbanlıkla mükâfatlandırılmışlardır. İşte o günden bugüne Hz. İbrahim'in nesli olarak kurban keseriz. Hz. İbrahim'e Yüce Allah'ın “oğlunu kurban et” emri tamamen, onu denemeye ve bağlılığını ölçmeye yöneliktir. Zaten Yüce Allah'ın hiçbir kulu- nun kesilmesine hele de bir babanın oğlunu kesmesine izin vermesi mümkün değildir. Böyle bir imtihan türünü Allah'tan başka kimse yapamaz ve böyle bir yetkisi de yoktur.

2.3. Kurban Nasıl Kesilir?

Kurban kesmenin kendine göre bir kuralı ve düzeni vardır. Öyle herkes gelişi güzel kurban kesemez. Kurban kesme, bir ibadet olduğu için daha fazla özen gösterilmelidir. Kurban kesilecek hayvanın da hiçbir şekilde incitilmemesi ve eziyet görmemesi esastır.

Kurban edilecek hayvan, kesim yerine eziyet edilmeden getirilmelidir. Hayvan, usulüne uygun bir şekilde kibleye çevrilerek yavaşça yatırılmalıdır.

Kesim aleti hayvana eziyet verecek nitelikte olmamalıdır. Keskin olmalıdır. Böylece hayvana eziyet ve sıkıntı verilmemiş olur. Sevgili Peygamberimiz bu konuda şöyle buyurmaktadır:

“...Bir hayvanı boğazladığınız zaman (hayvana eziyet vermeyecek) güzel bir şekilde boğazlayınız. Herhangi biriniz böyle bir işe girişecek olursa, bıçağını (iyice) bilesin ve keseceği hayvanı rahatlandırın.”

Hz. Peygamberin bu önemli öğüdü de göz önünde bulundurularak kurbanı şu şekilde keseriz:

Kurban kesilecek hayvanın ayakları bağlanır. Koyunlarda bir ayağın serbest bırakılmasında bir sakınca yoktur. Ancak sığırların güçlü, oldukları için dört ayağı da bağlanır. Bağlama işi bittikten sonra **“Bismillâh Allahü Ekber”** denilir. Hayvanı kesen kişi, hayvanın yemek ve nefes borusuyla, bu iki boru arasındaki iki damarı keser. Kesme esnasında kanın vücuttan dışarı atılması sağlanır.

2.4. Kurban Allah'a Yaklaşmanın Bir Aracıdır

Yaptığımız her ibadette Yüce Allah'a yakın olma ve ondan yardım isteme amacını taşıdığımızdan, kurban ibadeti de kişiyi Allah'a yaklaştırmada bir araçtır. **“Kurban”** kelimesi **“yaklaşmak”** anlamına gelmektedir.

Kurban kesmek mal ile yapılan bir ibadettir. Allah'ın verdiği imkânlarla kişinin, kazandığı maldan kurban keserek şükretmesi esasına dayanır.

Yüce Allah bizleri kurbanların etleriyle veya keseceğimiz hayvanın büyüklüğüyle sınava çekmez. Onun bizden asıl beklediği şey; samimiyet ve kurban kesmenin sadece Allah'ın emri olduğunu kabul ederek ve buna göre davranmamızdır. Bu husus Kur'anikerim'de şu şekilde anlatılmaktadır:

“Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; fakat ona sadece takvanız ulaşır...”

Samimiyetle ve Allah'a yaklaşma arzusuyla kesilen kurban, sadece ve sadece Allah içindir. Allah'ı yüceltmek amacıyla kesilen kurban, yaratanın hoşuna giden bir davranıştır.

2.5. Kurban, İnsanlar Arasında Dayanışmayı Sağlar

Kurban, toplumsal boyutu olan bir ibadettir. Kurbanı varlıklı kimseler kestiği için, fakir insanlar et yeme olanağına kavuşurlar. Yıl boyunca et yememiş insanların kurban nedeniyle et yedikleri de bir gerçektir. Kurban kesenlerin ihtiyaç sahiplerini bu şekilde korumaları ve onlara yardım ellerini uzatmaları, insanlar arasında bir sevgi, kaynaşma ve dayanışma meydana getirir. Kurban sebebiyle bile olsa hatırlandığını gören bir ihtiyaç sahibinin varlıklı kimselere bakışı başka olur. Bu sebeple, malî durumu iyi olan kimselerin, kurban etlerini fakirlere dağıtması, bu dayanışmayı engelleyen etkenlerin başında gelmektedir.

Kurban ibadetinin amacı Allah'a yaklaşmak olduğu için, kurban kesen kimse, fakirleri gözeterek Allah'a daha yakın olmaya gayret etmelidir. Kurban Bayramının toplamı ise önemi de buradan gelmektedir.

4. Ünite

Melekler ve Diğer Görünmeyen Varlıklar

1. Varlıklar Âlemi

Çevremizde birçok varlıkla beraber yaşıyoruz. Bunların çoğu ile dolaylı veya dolaysız ilişkilerimiz oluyor. Bu varlıkların bir kısmını görüyor, bir kısmını sadece hissediyoruz. Örneğin, rüzgârı hepimiz biliyoruz. Görmediğimiz hâlde rüzgârın varlığını bilerek onun bizi olumsuz yönde etkilemesinin önlemlerini alıyor ve ondan faydalanma yoluna gidiyoruz.

Çevremizde bizimle beraber yaşayan varlıkların bir kısmı da görünmeyen varlıklardır. Hava ve elektrik gibi birçok varlığı da hissedebiliriz ama göremeyiz. Hepimizin zihninde bu görünmeyen varlıklarla ilgili birtakım şekiller oluşsa da bunların hiç birisinin gerçek şeklini bilemeyiz.

Bazı varlıkları da görürüz, hissedebiliriz ama elle tutup saklayamayız. Ateşin alevini görürüz, hissedebiliriz ama elimizle tutup saklayamayız. Avucumuza almak istesek de bunu başaramayız. Duman, bulut ve gaz da böyledir. Benzer daha birçok örnek verebiliriz. Bu örneklerle bakarak varlıkları, **canlı** ve **cansız** diye ayrılabiliriz gibi, gözle görülebilenler ve görülemeyenler diye de ayırabiliriz.

Görülebilen varlıklarla aramızda denenilen, hissedilen, gözlemlenebilen, ilişkiler vardır. Görünmeyen varlıklar ile görünen varlıklar arasında da benzer sıkı ilişkiler vardır.

Varlıklar aleminde **akıl, ruh, melek, cin ve şeytan** da göremediğimiz varlıklardandır.

2. Melekler

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 33. sayfasında yer alan "Meleklerin Özellikleri" konusundan yararlanınız.)

2.1. Meleklerin Özellikleri ve Görevleri

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 33. sayfasında yer alan "Meleklerin Özellikleri" ve 35. sayfadaki "Kur'an'da Adı Geçen Melekler ve Özellikleri" konularından yararlanınız.)

2.2. Melekler İyiliğin ve Güzelliğin Sembolüdür

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 33. sayfasında yer alan "Meleklerin Özellikleri" konusundan yararlanınız.)

2.3. Meleklerle İman, İmanın Şartlarındandır

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 33. sayfasında yer alan "Meleklerin Özellikleri" konusundan yararlanınız.)

2.4. Meleklerle İman, Davranışların Güzelleşmesine Katkıda Bulunur

Melekler iyiliğin sembolüdür. Bu sebeple meleklerle inanma, insanların davranışlarının güzelleşmesine de sebep olur. Çünkü sağında ve solunda kendisinin yaptıklarını kaydeden ve bu kayda göre de ceza ve mükâfat alacağını düşünen bir insan, davranışlarına dikkat eder.

Ceza almayı hiç birimiz istemeyiz. Bu nedenle ceza alabilecek davranışlarımızın olması için çaba gösteririz. Ayrıca iyiliklerimizin kaydedildiğini ve karşılığında mükâfatlandırılacağımızı bilmemiz bizleri iyiliğe yönlendirir.

İçimizdeki iyilik yapma isteği ve bizi iyiliğe yönlendiren duygu, düşünce ve davranışlarımız hep meleklerin telkiniyle olmaktadır. Bir düşküne yardım etmemiz, insanlara iyi davranmamız, güler yüzlü olmamız bizleri Allah katında değerli yaptığı gibi davranışlarımızın da güzelleşmesini sağlar.

Koruyucu melekler dediğimiz hafaza melekleri Allah'ın izniyle insanları kaza, belâ ve musibetlerden de koruduğu için insanlar tarafından sevilirler. İnsanların, kendilerini koruyan bir meleğin olduğunu düşünmesi, kendilerine olan güvenini artırır.

3. Cinler

3.1. Kutsal Kitabımıza Göre Cinler

Cinler görünmeyen varlıklardan olduğu için insanlar onları değişik şekillerde ve biçimlerde izah etmektedirler. Cinler hakkında yapılan bu yorumların hiç biri bizleri gerçek bilgiye götürmez. Cinler hakkındaki en doğru bilgileri yine Kur'anikerim'den öğrenmekteyiz.

Cinleri doğru tanımak için Kur'an ayetlerinden bazılarını görelim: **“And olsun ki, insanı kuru balçıktan, işlenebilen kara topraktan yarattık. Cinleri de, daha önce duman-sız ateşten yarattık.”**

Yüce Allah, Kur'nikerim'in Tûr suresinin 56. ayetinde; **“Cinleri ve insanları ancak bana kulluk etmeleri için yaratmışımdır.”** diyerek cinlerin de tıpkı insanlar gibi ibadetlerden sorumlu olduklarını belirtmektedir. Yüce Allah insanlara yüklediği bazı sorumlulukları cinlere de yüklemiştir. İnsanlarla beraber ifade edilmeleri ve Allah'a kulluk yapmalarının emredilmesi onların da insanlar gibi iradeli varlıklar oldukları anlamına gelir. Onların istek ve iradeleri de tıpkı insanlardaki gibi sınırlıdır, her dilediklerini yapamazlar.

Allah'a kulluk etmekle görevli ve varlıklar olduğuna göre birtakım ibadetlerden de sorumlu olmaları gerekir. Bu konu ile ilgili olarak da şu ayeti görmekteyiz: **“Ey cin ve insan topluluğu! Size ayetlerimi anlatan, bugünle karşılaşmanızdan sizi uyaran peygamberler gelmedi mi!”**

Yüce Allah bizlere, cinler hakkında çok detaylı bilgi edinmek zorunluluğu da getirmiştir. Şu ayet cinlere güvenmenin veya onlara bel bağlamanın gereksizliğini ifade etmektedir: **“Şu da gerçektir ki, insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazı kimselere sığınır-lar da, onların taşkınlıklarını artırırlar.”**

3.2. Cinlerle İlgili Batıl İnançlar

İnsanlar doğaları gereği bilinmeyene karşı meraklıdırlar. Aynı durum cinler için de söz konusudur.

Yaşadığımız toplumda cinler hakkında oldukça yaygın yanlış düşünceler ve batıl inanışlar vardır. Bunun birkaç sebebi vardır. Cinlerin görünmeyen varlıklardan olması, insanların zihninde çok değişik şekillerin oluşmasına neden olmaktadır. Meleklerin kuşlara benzetilmesi ve havada uçan varlıklar olarak düşünülmesi gibi cinler de yanlış anlaşılmalara yol açacak şekilde izah edilmektedir.

Halk arasında, cinlerin gece dolaştıkları, kapı arkalarında saklandıkları; tuvaletlerde, banyolarda ve çöplüklerde buldukları hakkında yaygın bir kanaat vardır. Cinlerin, insanlara zarar vermek için yaratılan gizli her şeyi bilen, çok sinsi varlıklar oldukları zannedilmektedir.

Bu gibi yanlış düşünceler, insanları bir takım batıl (boş) inançlarla sürüklemeye, cinlerin zararından kurtulmak için "cinci hoca" safsatasına yol açmaktadırlar.

Allah'a kul olmaktan başka hiçbir amaç için yaratılmamış bir varlık türüne hiç de hak etmediği sıfatlar yakıştırmak; hem Allah'ın dediklerine gereken özeni göstermemek hem de sorunlarımıza çare bulmayı yanlış yerde aramamıza neden olmaktadır.

Cinlerle ilgili batıl inançlar, dinimizin cinler hakkındaki bilgilerini tam anlamıyla öğrenmemekten kaynaklanmaktadır.

3.2.1. Ruh Çağırma

Ruh, insanın doğumundan itibaren kendisiyle birlikte yaşayan varlıktır. Kişi öldükten sonra, ruhu Azrail meleği tarafından teslim alınır ve ruhlar âlemine götürülür.

Ruhlar da tıpkı cinler ve melekler gibi görünmeyen varlıklardan olduğu için, onun hakkında da çok çeşitli yanlışlıklar yapılmış, ilgisi olmayan çok şey uydurulmuştur.

Ruhlar kendi başlarına yaşayabilecek tarzda yaratılan varlıklardan değildir. İnsanların yaşamları boyunca onlarla beraber olurlar. Kur'anıkerim'de ruh ile ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: **"Ey Muhammed! Sana ruh'un ne olduğunu soruyorlar, de ki: "Ruh, Rabbinin emrinden ibarettir. Bu hususta size pek az bilgi verilmiştir."** Yüce Allah'ın çok az bir bilgi verdiğini söylediği ruhlarla ilgili olarak birtakım yanlış değerlendirmeler yapmak doğru değildir.

Çevremizde, ölmüş olan insanların ruhlarının çağrılarak onlarla konuşulduğu biçiminde yanlış bir kanaat vardır.

İnsanların gizli ve bilinmeyen şeylere karşı aşırı ilgileri, bu türden varlıklar hakkındaki doğru bilgileri de ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca birçok insan zamanını böyle boş şeylerle geçirmektedir. Ruhlarla ilgili yapılan yanlış değerlendirmeler de tıpkı diğer görünmeyen varlıklar hakkında yapılan değerlendirmeler gibidir.

3.2.2. Falcılık

Falcılık, şans ve kismetini öğrenmek amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası gibi şeylere bakarak gelecekle ilgili anlam çıkarmadır. Falcılık insanların kendi gelecekleri ile ilgili meraklarının sonucu ortaya çıkmıştır. Oysa gelecekte olup bitecekleri sadece Allah'ın bildiğini daha önce öğrenmiştik.

Kişinin ters giden işlerinin düzeleceğini, sorunlarının çözüleceğini söyleyerek insanları ümitlendirirler. Kişi bu ümitle bir süre oyalanır ama sonu hep hayal kırıklığıdır. Ayrıca fala bakan kimse de başkalarının duygularını sömürerek para kazanmış olur.

Yüce Allah Kur'anıkerim'de şöyle buyurmaktadır: **"Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Bunlardan kaçın ki, saadete eresiniz."** Yüce Allah'ın da buyurduğu gibi falcılık, insanların duygularını istismar etmeye yönelik, aldatıcı ve sonucu kişiyi daha da ümitsizliğe düşürücü davranışlardan biridir.

3.2.3. Sihir ve Büyü

Sihir ve büyü insanlık tarihi ile başlayıp günümüze kadar gelen inançlardandır. Sihir ve büyüün temelinde olumsuz bir bakış ve psikolojik bir etkilenme vardır.

Sihir ve büyüün bir insanlık sorunu olduğunu Kur'an'ın şu ayeti ortaya koymaktadır:

"De ki: Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlık çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden ve kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden, sabahın Rabbine sığınırım."

Sihir ve büyüün yapılması ve devam ettirilmesinde insan ve cin şeytanlarının büyük payı vardır. Aşağıdaki ayet bunu dile getirmektedir:

“De ki: İnsanların kalplerine vesvese sokan (insan Allah’ı andığında) pusuya çekilen, cin ve insan şeytanının şerrinden insanların Rabbine, insanların melikine (mutlak sahip ve Rahîmine), insanların ilâhına sığınırım!”

Bu ayette insanların kalbine kötü düşünceler konulduğu dile getirilmekte, bu kötü düşüncelerden kurtulmanın ancak ve ancak Allah’a sığınmakla mümkün olacağı bildirilmektedir.

Sihir ve büyü dinimizce kesinlikle yasaktır. Bu tür şeylere inanmak ve buna göre tavır sergilemek de dinimizin hoş görmediği davranışlardır. Toplumda sihir ve büyü gibi batıl inançların yayılmasının altındaki gerçek, dinî alandaki bilgisizliktir.

4. Şeytan

Şeytan, gözle görülmeyen varlıklardandır. Şeytan da tıpkı cinler gibi ateşten yaratılmıştır. Ancak bu ateş cinlerinki gibi dumansız değil, dumanlı bir ateştir. Şeytanın da kökeni cinlere benzer. Kur’anikerim’de şeytanın diğer bir adı da “İblis” olarak geçmektedir. Şeytan hakkındaki en doğru bilgileri Kur’anikerim’den öğreniyoruz:

“(İblis:) Beni kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattığın bir insan secde edecek değilim, dedi. Allah şöyle buyurdu: Öyle ise oradan çık! Artık kovuldun! Muhakkak ki kıyamet gününe kadar lânet senin üzerine olacaktır! (İblis) Dedi ki: Rabbim! Beni azdırmana karşılık ben de yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim ve onların hepsini mutlaka azdıracağım! ...Şüphesiz kullarım üzerinde senin bir hâkimiyetin yoktur. Ancak azgınlardan sana uyanlar müstesna.”

Bu ayetlerden şunu anlamaktayız: Allah, şeytana (iblise), Hz. Âdem ve onun soyundan gelen insan nesline secde etmesini istemiş ve iblis buna karşı gelerek gurur ve kibire kapılmıştır. Böylece Allah’a isyan etmiştir. Şeytan kötülüğün sembolü olduğu için görevi insanların kötü yollara sevk etmektir. Allah’ın, şeytan gibi bir varlıkla insan neslini baş başa bırakması bir imtihandır.

4.1. Şeytan Kötülüğün Simgesidir

Kur’an’a göre; şeytanın kötülükten ve insanları aldatmaktan başka bir işi yoktur. Örneğin, hırsızlık yapmak çok kötü bir davranıştır. Ancak şeytan, aldatacağı insana; hırsızlık yaptığında kolayca parası olacağını, zengin olacağını, çalışmadan ve çabalamadan kolayca yiyip içeceğini telkin etmektedir. Şeytanın amacı; hırsızlığı güzel göstererek, çalmanın kötü bir davranış olduğunu unutturmaktadır. Hırsızlık yapan kimse yakalanarak, cezaevine girebileceğini hiç aklına getirmemektedir. Önceleri yakalanmasa da günün birinde yakalanacaktır ve ceza görecektir. Şeytan tarafından önceleri iyi, güzel ve hoş olarak gösterilen hırsızlık, kişinin başına belâ getirmektedir.

Şeytan, dünyadaki herhangi bir eşyaya veya hayvana benzeyen bir varlık değildir. O, kötü işlerin sembolüdür. Bizlerin kalbinde kötü olan ve insanlara zararı dokunan her şeyin arkasında şeytan vardır. Bizleri Allah’ın gösterdiği iyi şeylerden uzaklaştırmaya çalışan her türlü düşünce şeytandan kaynaklanmaktadır. Şeytan bir semboldür.

4.2. Şeytanın Kötülüğünden Korunma Konusunda Kur’an’ın Öğütleri

Yüce Allah Kur’an’ın birçok ayetinde şeytandan korunma konusunda insanları uyarmaktadır. Bu ayetlerden bazıları şunlardır:

“Ey iman edenler! Hep birden barışa girin, sakın şeytanın peşinden gitmeyin . Çünkü o apaçık düşmanınızdır.”

“Şeytan içki ve kumar yoluyla ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık (bunlardan) vaz geçtiniz mi?”

Yüce Allah insanları, şeytanın her türlü telkin ve şaşırtmasına karşı uyarmaktadır. Bu uyarılara kulak veren ve onları dinleyen kimselerin bu tuzaklara düşmesi mümkün değildir. Şeytanın her türlü kötülüğünden korunmak isteyen kimselerin bu uyarıları göz önünde bulundurması gerekir. Şeytanın kötülüklerinden korunmak için Yüce Allah’a dua etmemiz ve yardım istememiz de bizleri şeytanın tuzaklarından korur. Şöyle dua edebiliriz:

“Eûzübillâhi mineşşeytânirracîm” (Kovulmuş olan şeytandan Allah’a sığırmım).

4.3. Satanizm: Şeytana Tapıcılık

Şeytana tapmak anlamına gelen Satanizm akımına neredeyse bütün din ve kültürlerde bilinmektedir. Ancak satanizm, sistemli olarak 1966 yılında, Amerika’da ortaya çıkmıştır. Satanizmin fikir babası Lavey’dir. Lavey 1966 yılında şeytana adadığı “Şeytan Kilisesi”ni kurdu.

Lavey, Şeytan Kilisesini kurmadan önce; aslan terbiyeciliği, polis fotoğrafçılığı, kriminoloji uzmanlığı, oyunculuk ve hipnozculuk gibi işlerle meşgul olmuştur. Şeytan Kilisesinin açılışında müritlerine yaptığı konuşmada, asıl korkulması gereken varlığın insan olduğunu söylemiştir. Ona göre; asıl kötü olan şeytan değil, insandı. Kurmuş olduğu Şeytan Kilisesinin cemaati zengin, eğitilmiş ve seçkin kişilerden oluşuyordu. Bu grubun amacı, bireyselliğin enerjisini toplayarak karanlık güçlere ulaşmaktı. Günümüzde bu inancı taşıyan çok sayıda satanist tarikat bulunmaktadır.

Satanizm akımı, bir inanç boşluğunun veya bir inanç arayışının bir ürünüdür. Herhangi bir dine inanan kimsenin satanizm gibi bir akıma kapılması imkânsızdır. Çünkü bütün hak dinlerde şeytan, kötülüğün ve kötünün temsilcisi olarak bilinir.

Satanizm, eski çağlardan kalma dinî bir sapmadır ve insanlara dinî eğitimin verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Kur’an’a inanan ve onu okuyan kimsenin satanizm tuzağına düşmesi imkânsızdır. Gençleri ve çocukları eğitmekle görevli kimseler ve özellikle anne ve babalar din eğitimi konusunu çok ciddiye almak zorundadırlar. Aksi takdirde canımız gibi sevdiğimiz çocuklarımızı ve gençlerimizi kaybetmiş oluruz.

5. Nasr Süresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

Bismillâhirrahmânirrahîm

İza câe nasru’llâhi ve’l-feth.

Ve raeyte’n-nâse yedhulüne fî dîninillâhi efvâcen

Fesebbih bi-hamdi rabbike ve’stağfirhü

İnnehû kâne tevvâbâ.

ANLAMI

Allah’ın yardımı ve zafer günü gelip,

İnsanların, Allah’ın dinine akın akın girdiklerini görünce,

Rabbini överek tesbih et; Ondan bağışlanma dile, çünkü o, tövbeleri daima kabul edendir.

5. Ünite

Ahret İnanç

1. İnsanın Ölümsüzlük İsteği ve Ahret İnanç

İnsanda genel anlamda bir ölümsüzlük isteği vardır. Bu durum, ölüm gerçeğinin herkes tarafından bilinmesine rağmen böyledir. Çocuk yaşta büyümeyi, okumayı; gençken iş sahibi olup evlenmeyi ve çocuk sahibi olmayı, yetişkin iken de malî bakımdan güçlü olmayı ister, bu amaçlar için çalışır. İnsanın doğasındaki bu düşünce onda bir ölümsüzlük isteği gibi ortaya çıkar.

İnsanın yaşama arzusu, dünyada daha fazla iş yapma ve başarılı olma düşüncesi, insanlara ölümü unutturmaktadır. İnsan hangi işle meşgul oluyorsa, o işte başarılı olmaya çalışmak; ancak bu uğraşı ona ölümü unutturmamalıdır. Yüce Allah ölümden kaçmanın imkânsız olduğunu şu ayetle ortaya koymaktadır:

“Her canlı ölümü tadacaktır. Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerle de imtihan ederiz. Ve siz, ancak bize döndürüleceksiniz.”

Bütün bu gerçekler bizleri, ölümden sonra da bir hayatın olduğu sonucuna götürmektedir. Biz buna ahiret inancı diyoruz. Allah’a ve kutsal kitap Kur’an’a inanan herkes bu gerçekleri kabul etmek zorundadır. Zaten ölüm biyolojik bir gerçektir. Yüce Allah zamanı gelince öleceğimizi kesin bir dille belirttikten sonra, ahirete inanmamızın da kaçınılmaz bir durum olduğunu ortaya koymaktadır:

“De ki: Yeryüzünde gezip dolaşın da, Allah ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın. İşte Allah bundan sonra, (aynı şekilde) ahiret hayatını da yaratacaktır...”

İçimizdeki ölümsüzlük duygusu hiçbir zaman bizi, ölümün bize gelmeyeceği düşüncesine götürmemelidir. Herkese, zamanı geldiğinde ölüm gelecektir. Kur’an’ın da ortaya koyduğu gibi, ölümden sonra ahiret hayatı vardır. Bu düşünce bizim imanımızın ilk ve önemli şartlarından.

2. Kıyamet ve Yeniden Dirilme

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 80. sayfasında yer alan “Ahiret Nedir?” konusundan yararlanınız.)

3. İnsan Dünya Hayatında Yaptıklarının Karşılığını Görecektir

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 80. sayfasında yer alan “Ahiret Nedir?” konusundan yararlanınız.)

3.1. Allah Güzel İşler Yapanları Ödüllendirecektir

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 83. sayfasında yer alan “Cennet ve Cehennem” konusundan yararlanınız.)

3.2. Allah kötülük Yapanlara Karşılığını Verecektir

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 83. sayfasında yer alan “Cennet ve Cehennem” konusundan yararlanınız.)

3.3. Allah Adil, Merhametli ve Affedicidir

İnsanlar dünya hayatında, hakları olan şeyleri elde etmede zorluk çekerler. Bazen de hakları başkaları tarafından yok edilir. Dünya hayatında hakları ne sebeple olursa olsun elin-

den alınan kimseler, Allah'ın adaletiyle bu haklarını ahiret yurdunda elde edeceklerdir. Yüce Allah Kur'an'da insanları, adaleti yerine getirme hususunda şu şekilde uyarmaktadır:

“Ant olsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı ve mizanı indirdik...”

Hiç kimsenin dünyada yapmış olduğu kötü iş, yanına kâr kalmayacak; iyi iş de mükâfatsız olmayacaktır. En ince ayrıntısına kadar herkes yaptığı işin karşılığını görecektir. Bütün bunlar Allah'ın adaletinin bir sonucudur.

Allah, insanlara sorumluluk yüklemek konusunda da merhametli adaletli ve davranmıştır. Onlardan başaramayacağı şeyleri yapmasını istememiştir. Örneğin; hasta olan kimselerin namazlarında ve oruçlarında sağlanan kolaylık, Allah'ın merhametinin bir sonucudur. Allah'a gerçek anlamda iman eden, onun emrettiklerini yapmaya özen gösteren ve yasaklarında kaçınan kimseye Allah'ın merhameti devamlı olacaktır. Kur'an'da bu konu ile ilgili olarak şu ayet yer almaktadır:

“Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara de ki: Selâm size! Rabbiniz merhamet etmeyi kendisine yazdı. Gerçek şu ki sizden kim bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe edip de kendini ıslah ederse, bilsin ki Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.”

Yüce Allah'ın diğer bir özelliği de affedicidir. İnsan, yaratılışı gereği günah işlemeye ve hata yapmaya uygundur. Yapılan hatadan içtenlikle pişman olmuş, bir daha o işe dönmek istemeyen kimse Allah tarafından affedilir. Yüce Allah yalnızca kendisine ortak koşulmasını affetmez. Bunun dışındaki her şeyi dilerse affedebilir. Kur'an bu durumu şu şekilde ortaya koymaktadır:

“Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; ondan başka günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa büsbütün sapıtmıştır.”

Kur'an'da Allah'ın insanları cezalandırma konusunda çok aceleci davranmadığı görülmektedir. Bu onun affediciliğinin bir sonucudur.

4. Ahiret Gününe İnanan Yararlı İşler Yapmalıdır

(Dikkatli Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 81. sayfasında yer alan "Ahiret Gününe Niçin İnanırsınız?" konusundan yararlanınız.)

5. Kunut Dualarını Ezberleyelim ve Anlamalarını Öğrenelim

Allâhümme innâ nestâînüke

Ve nestağfiruke ve nestehdik.

Ve nü'minü bike ve netübü ileyke ve netevkkekü aleyk.

Ve nüsni aleyke'l-hayra küllehü neşküruke velâ nekfürük.

Ve nahleu ve netrukü men yefcürük.

ANLAMI

Allah'ım ! Biz senden yardım isteriz;

Günahlarımızı bağışlamayı ve bizi doğru yola iletmeni dileriz;

Sana inanırız; sana tövbe ederiz; sana güveniriz.

Bütün iyiliklerin senden olduğunu belirterek seni överiz; sana şükrederiz.

Sana isyan edenleri bırakırız ve onlarla ilgimizi keseriz.

Allâhümme iyyâke na'budu

Veleke nusallî ve nescud.

Ve ileyke nes'a ve nafid.

Nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke

inne azâbeke bi'l-kuffari mulhik.

ANLAMI

Allah'ım! Biz yalnızca sana kulluk ve ibadet ederiz.

Ancak senin için namaz kılar ve secde ederiz.

Yalnızca sana koşar ve bizi sana yaklaştıracak şeyleri yapmaya çalışırız.

Senin rahmetini diler ve azabından korkarız.

Şüphe yokki senin azabın hak eden kâfirler içindir.

6. Ünite

Ailemiz

1. Aile Toplumun Temelidir

Aile, hayatın düzenli olmasını sağlayan en önemli kurumdur. Çocukluğumuzdan itibaren anne ve babamızın bizlere öğretmiş olduğu güzel sözlerle ve davranışlarla büyürüz. Anne ve babalarımız bizlere neyin zararlı neyin yararlı olduğunu gösterip ellerinden gelen yardımı yaparlar.

Aile değerlerine önem vermeyen, çocuklarını aile ortamında sağlıklı ve kişilikli yetiştirme gerçeğini göz önünde bulundurmeyen toplumlar, en sağlam toplumsal temellerden olan aile desteğini kaybetmiş olurlar.

Aile kurumunu ayakta tutan unsurların başında sevgi ve merhamet gelir. Aile kuracak olan kimselerin bu iki değere sahip olmaları, aile hayatlarının da mutlulukla devam etmesi anlamına gelir. Bizler "Sağlam aile, sağlam toplumdur." gerçeğini her zaman göz önünde bulundurarak aileye gereken değeri vermeye devam etmeliyiz.

2. Aile İçindeki İlişkiler Sevgi, Saygı ve Yardımlaşma Üzerine Kurulur

Ailede herkes fedâkârlık yapar. Aile ilişkileri sevgi, saygı ve yardımlaşma esasına dayanır.

Ailede öncelikle çocuklar önemli yer tutar. Her zaman ve sevgiye ihtiyaç duyarlar. Her çocukta bu özellik görülür. Çocuklar hiç beklenmedik yerde beklenmeyen hareketleri yapabilirler. Bu hareketlerin çoğunu da bilmeden yaparlar. sonuçlarının ne olacağını bilemezler. Böyle durumlarda anne ve babanın bağırıp çağırması ve kızması eğitim açısından doğru bir yol değildir. Aile bireylerinin bu durumda yapacağı tek şey; sabır ve sevgi ile olayı çözmeye çalışmaktır. Aile içi ilişkilerde sevgi çok iyi kullanılmalıdır. sevgi ile büyüyen çocuk başkalarına sevgi ve saygı gösterir.

Çocukların sevgi ile büyütülmeleri ne kadar önemli ise büyüklerin birbirlerine saygılı davranmaları ve bunu çocuklarına hissettirmeleri de o kadar önemlidir. Çocuklarının saygılı olmasını bekleyen aile bireyleri, önce kendileri birbirlerine saygılı davranmalıdır. Anne ve babanın birbirlerine saygılı olması da çocukların eğitimi için çok önemlidir.

Anne ve babalar ailenin işlerinin düzenli gitmesi için ellerinden gelen çabayı gösterirler. Fakat çoğu zaman onların bu çalışmaları, işlerinin istenilen şekilde yürütülmesine yetmez. Bu nedenle ailede çocuklar, olanakları ve güçleri çerçevesinde büyüklerinin ihtiyaç duyduğu her şeye yardım etmelidirler. Büyüklerinin de onlar için gayret sarf ettiklerini her zaman düşünmelidirler. Aynı şekilde büyükler de çocuklarını her türlü işte desteklemeli ve yardımcı olmalıdırlar. Büyüklerin bu davranışları çocukların ve gençlerin daha başarılı olmalarını sağlar. Aile içinde kazanılan güzel davranışlar sosyal hayatta da kendisini gösterir.

Ailede sevgi, saygı ve yardımlaşmanın sağlanması, aile içindeki mutluluğun ve güvenin devamı açısından çok önemlidir.

3. Aile Bireylerinin Birbirlerine Karşı Görevleri Vardır

Aile bireyleri kan bağıyla bağlı ve birbirlerine en yakın insanlardır. Hem ortak mekânları kullanırlar, hem de birbirlerine karşı sorumlulukları vardır. Aile bireylerinden olan çocukların anne, baba ve diğer aile büyüklerine karşı görevleri olduğu gibi, büyüklerin de çocuklara karşı birtakım görevleri vardır.

Anne ve babaların çocuklarına karşı görevleri

1. Anne ve baba yaşadıkça, kendi canından bir parça olan evlâdına bakmalı ve onu gözetmelidir.

2. Anne ve baba, çocuklarını millî ve manevî değerleriyle terbiye etmelidir.

3. Anne ve baba çocuklarının iyiyi ve kötüyü ayırt etmelerine yardımcı olmalıdır.

4. Anne ve baba, çocuklarının eğitimlerine yeterli ve gerekli desteği geldiği vermelidir.

5. Anne ve baba, çocukları arasında hiçbir fark gözetmeden adaletli davranmalıdır.

Dinimize göre sorumluluklar tek taraflı değildir. Anne ve babanın ailede; çocuklarının geçimi, eğitimi ve iyi insan olmaları için çalışmak gibi görevleri varsa çocukların da anne ve babalarına karşı görevleri vardır.

Çocukların anne ve babalarına karşı görevleri şunlardır:

1. Anne ve babaya iyi davranmalıdırlar.

2. Aile içinde Anne ve babaya her zaman yardım etmelidirler.

4. Anne babanın kendilerini eğittikleri hiçbir zaman akıldan çıkarmamalıdırlar.

5. Anne babayı inciten sözler söylememelidirler.

6. Anne babanın yaptığı fedakârlıkları yaptıkları düşünmeli, yaşlılığın kendileri için de geçerli olduğu unutulmamalıdırlar.

4. Aile Sorumluluklarımızı Yerine Getirmeliyiz

Ailede herkesin birbirine karşı sorumlulukları vardır. Aile bireyleri bunları bilmeli ve yerine getirmelidir. Sorumlulukların yerine getirildiği, yardımlaşmanın önemsendiği aileler güçlü olur.

Öncelikle baba, ailedeki sorumluluğunu yerine getirmelidir. Ailede anne çalışmıyorsa, evin geçimini sağlamak babaya düşer. Sorumluluğunun bilincinde olan bir baba, ailenin geçimi için elinden geleni yapar.

Ailedeki sorumluluğun en fazla yükünü çekenlerden birisi de şüphesiz, annedir. Annenin çocukları için yaptıkları daha fazladır. Anne ev dışında çalışsın veya çalışmasın, aynı yükü ve aynı sorumluluğu taşır. Çocuğun doğumundan, büyütülmesine kadar her dönemde önemli rol oynar. Her ne kadar birçok kolaylık olsa da evin yemeği, temizliği, evde işlerin düzene konması hep anneden beklenir.

Çocukların sorumluluklarının başında, anne ve babamızın isteklerine uymak ve yapılmasını istedikleri şeylerden ise uzaklaşmak gelir. Çünkü; anneler ve babalar, çocuklarına göre tecrübeli insanlardır. Onların görmedikleri tehlikeleri ve zararları görebilirler.

Çocukların, diğer bir sorumluluğu da, ailelerin kendilerine sağlamış olduğu eğitim olanaklarını en iyi bir şekilde değerlendirmeleridir.

Aile bir bütündür. Aile fertleri bu bütünlüğü bozmadan uyumlu bir şekilde çalışmalıdır.

5. Çocuk Yetiştirmenin Sorumluluğu ve Aile Plânlaması

Çocuk, Allah'ın anne babaya verdiği en büyük nimetlerdendir. Bir çocuğun aile için değerini en iyi bilenler, anne babalardır. Her şeyden önce onların maddî ihtiyaçlarını karşılamak anne ve babalara düşer. Çocuklar yaşlarının gerektirdiği gıdalarla beslenmelidir. Bu besleme anne karnında başlar ve yetişkin olana kadar devam eder. Anne baba çocukların giyinme ihtiyaçlarını da en güzel biçimde karşılamak zorundadır. Çocukların imkânlar ölçüsünde beslenmesi ve giydirilmesi hem çocuk hem de anne baba için mutluluk vericidir.

Hiçbir anne babanın gözden kaçırmaması gereken diğer bir önemli husus da çocuklara ilgi göstermektir.

Çocukların yiyecek, giyecek ve oyun dışında da ihtiyaç duyduğu şeyler vardır. Bunların başında belirli yaşlarda çocuğa verilecek eğitim gelir. Bu eğitim, belli yaşlarda, o yaşın gereği olarak verilir.

Çocuklar hayatlarının her alanında bilgiye ve eğitime ihtiyaç duyar. Onların bu ihtiyaçlarını karşılamak da anne ve babaya düşer. Çocuklarının sorumluluğunu taşımaları gereken aileler, çocuklarının sayısı konusuna çok dikkat etmelidirler. Aileler ancak bakabilecekleri sayıda çocuk sahibi olmalıdırlar. Beslenme, giyinme, eğitim konusunda yeterince imkân olmayan aileler çok çocuk sahibi olmamalıdırlar.

Çocuklarını günün şartlarına uygun olarak yetiştirmek isteyen ve bunun sorumluluğunu hisseden aileler, aile plânlamasını göz önünde bulundurmalıdırlar. Yüce dinimiz de çocukların daha iyi imkânlarla sahip olmasını, iyi eğitilmelerini ve sağlıklı bir ruh yapısına sahip olmalarını ister.

6. Aile İçi Sorunlarımızı Karşılıklı Anlayış İçinde Çözeriz

Aile, herkesin özveride bulunarak yaşantısını sürdürdüğü bir kurumdur. Burada, sevgiler ve üzüntüler birlikte yaşanır. Birbirine destek vererek hayatlarına devam eden aile bireyleri mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşarlar. Ancak, ailede istenmeyen durumlar ve sorunlar çıkabilir. Bu gibi durumlarda aile fertleri sorunlarını karşılıklı anlayış içinde ve birbirlerini üzmeden çözmelidirler.

Aile içi sorun, anne ve baba arasında ise bu konuda çok dikkatli olmak gerekir. Problemin çözümünde özellikle anne ve baba birbirlerine anlayış içinde davranmalı ve birbirlerini anlamaya çalışmalıdır. Aksi bir davranış, ailedeki çocuklara da kötü örnek olur.

Anne ve babalar aile içi sorunlarını çocuklarına karşı sevgi ve merhamet göstererek çözmelidir. Onları, yargılayıcı bir tavırla değil, bir arkadaşla konuşur gibi dinlemeye çalışmalıdır. Çocuklar da anne ve babalarına karşı her durumda saygıyı elden bırakmamalıdır. Bu, hem dinimizin bir emri hem de medenî bir insanın göstermesi gereken bir tavrıdır.

7. Ünite

Dinleri Tanıyalım

1. Din Evrensel Bir Gerçeklidir

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, her insanın bir dine inanma ve yüce bir varlığın emirlerine boyun eğme eğiliminde olduğunu göstermiştir.

İlk insanın yaratılışından bugüne kadar, ulu bir varlıktan yardım dileme, ona sığınma, insanların temel ihtiyaçları olmuştur.

Kur'anikerim'de insanların bir dine inanmaya uygun şekilde yaratıldıkları şu ayetle bildirilmektedir:

“(Resulüm!) Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratışında değişme yoktur.”

İnsanlık tarihinde, en ilkelinden en gelişmişine kadar her toplumun bir şeye inandığı görülür. İnanılan şey tabiatta veya gökyüzünde olabilir. Ne olursa olsun, insan hayatı boyunca bir şeye inanır. İnsanlara hangi dinin emirleri ulaşmışsa, o din, insanlar arasında daha fazla yayılma imkânı bulmuştur.

Peygamberimiz bu gerçeği şu sözüyle ortaya koymaktadır:

“Her doğan, fitrat üzere doğar. Sonra annesi, babası Yahudi ise onu Yahudi, Hristiyan ise Hristiyan, Mecusi ise Mecusi yapar.”

Peygamberimizin bu sözünden, insanların bir şeye inanma duygusunun onlara doğuştan verildiğini anlıyoruz. Hiç kimsenin doğarken bir dine mensup olmadığını, din seçimini, insanların daha sonraları yaşamış olduğu çevrenin şartlarına göre yaptıkları gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Dinlerin evrensel bir gerçek oluşunun çeşitli sebepleri vardır. Bunlar:

1. Din insanın hayatına anlam kazandırır.
2. Yüce bir varlığa inanma, kişiye sevgi ve bağlanma verir. Bu sevgi ve bağlanma kişiyi daha olgun hâle getirir.
3. İnsanlarda ölümsüzlük isteği vardır. Dinlerdeki ahiret inancı onların ölümsüzlük isteğine olumlu cevap bulmalarını sağlar.

Bir bakımdan, insanın doğası dine (inanca) yatkındır. Dolayısıyla da din evrensel bir gerçektir diyoruz.

2. Niçin Birden Çok Din Vardır?

Dinin başlangıcı nasıl ki Hz. Âdem'le başlamışsa, farklı dinlere inanma da o tarihten itibaren başlamıştır.

Yüce Allah insanları farklı özelliklerde yaratmıştır. İnsanların biyolojik ve ruh yapılarının farklı olması onları farklı düşünceye ve farklı inançlara sevk etmiştir. İnsanların farklı ihtiyaçları ve ilgi alanları bu tür ayrışmalarda etkili olmuştur.

Birden çok dinin olmasının diğer bir sebebi de sosyal çevredir. Çevredeki değişik inanç ve kanaatler sonucu toplumda çeşitli din anlayışlar ortaya çıkar. O toplumun içinde yaşantısını devam ettiren kimseler de oradaki dinî anlayıştan etkilenir.

Dinde farklılaşmanın ortaya çıkmasında etkili olan diğer bir sebep de insanların menfaatlerine zarar gelmesinden korkmalarıdır. İnsanlar kendi elleriyle bozdukları dinlerinin ye-

rine Allah'ın göndermiş olduğu yeni dini kabul etmemeleri sonucu farklı dinler ortaya çıkmıştır. Kendi inançları ve yaşamış oldukları hayat onlara doğru gelmiştir. Hz. Peygamber en son din olan İslâm'ı tebliğ ederken Mekkeli müşriklerin bu tür tepkileri ile karşılaşmıştır.

Birçok dinin var olmasının sebeplerinden biri de insanların gerçekleri görememeleridir. İyi düşünmeyen insanlarda eskiye körü körüne bağlılık vardır. Bu kimseler yanlış da olsa eski inanç ve davranışlarını terk edemezler. Kendi fikir ve düşüncelerinin en doğru olduğunu kabul ederler. Kur'anıkerim bunu şu şekilde dile getirmektedir:

“Onlar kendilerine ilim geldikten sonra sadece aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler.”

İnsanların farklı bedenî ve ruhî yapıya sahip olmaları, içinde yaşamış oldukları toplumun değerleri, eskiye körü körüne bağlılık, çekememezlik ve Allah'ın insanları din seçme konusunda serbest bırakması da farklı dinlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

3. Günümüzde Yaşayan Büyük Dinleri Tanıyalım

3.1. Yahudilik

Yahudilik; yaşayan ilâhî kaynaklı en eski dinlerdendir. Eski olmakla birlikte bu dine inanan insan sayısı çok azdır. Dünyada en fazla otuz milyon Yahudi vardır. Bunların bir kısmı İsrail'de, büyük bir kısmı da Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşamaktadır.

Yahudilik, tarihte Babil sürgünü olarak bilinen olaydan sonra, Yahudi milletinin millî dini hâline gelmiştir. Günümüzde Yahudiliğin bir din mi, ırk mı, millet mi olduğu pek açık değildir. Diğer bir ifadeyle, ırkla din iç içe girmiş durumdadır.

Yahudiliğin Peygamberi **Hz. Musa**, kitapları da **Tevrat**'tır. Yahudiler kutsal kitaplarına dayanarak kendilerini dünyanın en seçkin milleti olarak kabul ederler. Tanrı, Hz. Musa'nın kavmini Sina'da kendine muhatap almış, Hz. Musa'nın şahsında Tevrat'ı onlara göndermiştir.

Bütün Yahudilerce genel kabul görmüş iman esasları yoktur. Yahudilerin nelere inanacağı hususunda sistematik bir bilgi de yoktur. Tevrat'ta ahiret hayatıyla ilgili kesin bilgiler yer almamaktadır.

Yahudiler, ibadetlerini **sinagogda** yaparlar. Bu ibadet belirli bir disiplin içinde yapılmaz. Yahudilerin sistematik ibadet anlayışları yoktur. Herkes istediği gibi ibadet edebilir.

Yahudilikte ibadet, günlük ve haftalık olarak ikiye ayrılır. Günlük ibadet; sabah, öğle, akşam yapılır. Haftalık ibadet ise cumartesi sinagogda yapılır.

3.2. Hristiyanlık

Hristiyanlık, dünyada en fazla mensubu bulunan bir dindir. Hristiyanlık ilk geldiği şekli ile vahye dayanmakta idi. Vahye dayanması sebebiyle, özünde tek tanrılı bir dindi. Ancak daha sonra, “teslis” dediğimiz üçlemeye yer verilmiştir.

Hristiyanlık'ta Hz. İsa çok büyük öneme sahiptir. Çünkü Hristiyanların nazarında İsa, Tanrı konumundadır. İsa'ya Allah tarafından gönderilen kitabın ismi **İncil**'dir. İncil ilk geldiği günkü gibi vahiy ürünü olarak kalmamış, bugünkü Hristiyanlığın kurucusu olarak kabul edilen **Pavlus**'un yorumu hâline gelmiştir.

Pavlus'un yorumlarıyla yeniden şekillenen Hristiyanlıkta, “teslis inancı” hakimdir. Yani, tek tanrıyı üçlü ortak hâlinde görmektir. Bunlar:

1. Baba (Allah), 2. Oğul (Hz. İsa-Mesih), 3. Kutsal ruhtur.

Hristiyanların kitabı İncil, Hz. İsa'ya indiği şekliyle kalmamıştır. Bugün Hristiyanların elinde güvendikleri dört İncil vardır. Bunlar; Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'dır.

Hristiyanların ibadet ettikleri yere "Kilise" denir. İbadetler; günlük, haftalık ve yıllık olarak üçe ayrılır. Günlük ibadet; sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa yapılır. Haftalık ibadet; pazar günü sabah ve akşam olmak üzere iki defa yapılır. Yıllık ibadetler ise; Noel, Haç Yortusu ve Meryem Ana Günü

ibadetlerini içermektedir.

Hristiyanlıkta yeni doğmuş çocuklar, günahlardan arındırılmak için kutsanmış olduğuna inanılan suya sokup çıkarılarak ve su dökülerek yıkanır. Bu işleme **vafiz** denir.

Hristiyanlıkta; günahlardan kurtulmak için günah çıkarma vardır. Günah işleyen kimse günahlarını itiraf eder. Papaz günahları bağışlama yetkisine sahiptir.

Her dinde olduğu gibi Hristiyanlıkta da çeşitli mezhepler vardır. Bunların başlıcaları şunlardır: Katolik mezhebi, Ortodoks mezhebi ve Protestan mezhebi.

3.3. İslâm

Kur'an'ın haber verdiğine göre, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e inen son dindir. Allah tarafından Cebrail aracılığıyla yirmi üç senelik bir zaman diliminde gönderilmiştir. Kitabı Kur'anıkerim'dir. Hz. Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir.

İslâm dinine ilk giriş cümlesi "La ilâhe illallah Muhemmedün Resulullah'tır. Anlamı ise; Allah'tan başka ilâh yoktur, Hz. Muhammed (s.a.v.) onun elçisidir.

Allah tektir. Ne doğmuştur ne de doğurmuştur. Allah'a iman temel esastır. Allah'a imandan sonra iyi işlerin yapılması istenir. İman ile amel arasında sıkı bir ilişki vardır. "Amen-tü" dediğimiz iman esasları şunlardır:

1. Allah'a iman, 2. Meleklerle iman, 3. Kitaplara iman, 4. Peygamberlere iman, 5. Ahiret gününe iman, 6. Kaza ve kadere iman

İman esasları Kur'anıkerim'de tek tek yer almaktadır.

Hz. Peygamberin bir sözünde de geçtiği gibi İslâm'ın şartları beştir:

1. Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Hz. Muhammed'in onun kulu ve resülü olduğuna inanmak, 2. Namaz kılmak, 3. Oruç tutmak, 4. Hac yapmak, 5. Zekât vermek.

İslâm'da ibadet yeri her yerdir. Ancak insanların toplu olarak "cami" dediğimiz mekânlarda ibadet yapmaları teşvik edilmiştir. Günlük, haftalık ve yıllık ibadetler vardır.

Günlük ibadet: Sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı olmak üzere beş vakit namaz kılmak.

Haftalık İbadet: Cuma günü, toplu bir şekilde cami ve mescitlerde "cuma namazı" kılmak.

Yıllık İbadetler ise, senede bir ay farz olan ramazan orucunu tutmak, kurban kesmek, birer defa toplu bir şekilde Ramazan ve Kurban Bayramı namazları kılmak.

Ayrıca gücü yetenlerin, hacca gitmesi ve malının zekatını vermesi de ibadetlerdendir.

3.4. Hinduizm ve Budizm

• Hinduizm

Hint Yarımadası'nda yaşayan halkın çoğunluğunun inandığı bir dindir. Millî dinlerdendir. Dünya nüfusunun yüzde on ikisi bu dine inanmaktadır. Hinduizmin bir kurucusu yoktur. Aynı şekilde, bir inanç sistemi de yoktur. Ancak çok hacimli kutsal kitap koleksiyonuna sahiptir.

Hinduizmin kutsal kitabı, “ilâhi bilgi” anlamına gelen “Vedalar” dır. Vedalarda; ilâhîler, niyazlar, dualar, yaşayış kuralları tılsım ve büyü gibi konular yer alır.

Hint dininde kast sistemi vardır. Kast sistemi toplumu çeşitli sınıflara ayırmıştır. Bu sınıflar şunlardır:

1. Brahmanlar (rahiplar ve din adamları), 2. Kşatriya (hükümdar sülâlesi ve savaşılar), 3. Vaisya (tüccar, esnaf ve çiftçi), 4. Çudra (işçiler).

Aynı kasta mensup olanlar ancak kendi aralarında evlenebilirler. Meslekler kasta göre ayrılmıştır. İlk üç sınıfta olanlar daha itibarlıdır.

Hinduizmde tanrı kavramı her insana göre değişir. Herkes kendi isteği doğrultusunda, kendi şahsiyetine uygun tanrıya inanabilir. Tanrı inançlarında üçleme vardır: **Brahma**, “yaratıcı”; **Vişnu**, “koruyucu”; **Şiva** ise “yok edici” dir.

Hinduizmde, **tenasüh** denen ruh göçü inancı vardır. Buna “reinkarnasyon” da denir. Bu inanışa göre, Tanrı kendisini tarihin her devresinde, çeşitli şahsiyet şekilleri olarak insanlara gösterir.

Hinduizmde sebep-sonuç ilişkisi denen **karma inancı** vardır. Karma inanışına göre, insan geçmişte ne yapmışsa gelecekte de onu görecek

Hinduizmde karma inanışının bir sonucu olarak ruhun bir bedenden başka bir bedene geçtiği inancı doğmuştur. Buna göre, ruhun, insanın ölümünden sonra devamlı olduğu, bedenden ayrı olduğu ve başka bir canlı ile tekrar doğduğuna inanılır.

Hinduizmde ibadet her yerde yapılır.

• Budizm

Budizm, M.Ö. VI. yüzyılda Hindistan’da “**Budda**” tarafından kurulmuş millî bir dindir. Daha sonra evrensel nitelik kazanmıştır. Dinin çıkış yeri Hindistan olmasına rağmen, daha çok bu ülke dışında yayılmıştır. Hz. Peygambere Kur’anikerim’in indiği dönemde dünyada var olan büyük dinlerden biriydi. Buna rağmen Kur’anikerim’de Budizmden bahseden ayet yoktur.

Buda, saray hayatı ile çile hayatı arasındaki orta yolu benimsemiştir. İki aşırı yolu çile ve acı çekme olarak, orta yolu ise kurtuluş kabul etmiştir. Ona göre bu orta yol kişiyi aç ve ızdırap dolu dünyadan uzaklaştırıp “Nirvana’ya” ulaştıracaktır. Nirvana kişinin kurtuluşunun anlatan kutsal aydınlığın adıdır.

Budizmin kutsal kitabı “**Tiripitaka**” dır. Budda tanrı hakkında bir şey söylememiştir. Her ne kadar Budda putların kırılmasını emretmişse de tarihi süreçte onun heykelleri tanrılaştırılmıştır.

1. Öldürmemek ve zarar vermemek, 2. Çalmamak, 3. Duyu organlarını yanlış yolda kullanmamak, 4. Yalan söylememek, 5. İçki ve uyuşturucu kullanmamak.

4. Reinkarnasyon ve Ruh Göçü

Ruhun bir bedenden başka bir bedene geçebileceği inancına reinkarnasyon diyoruz. Reinkarnasyon günümüzde çok tartışılan konular arasında yer almaktadır. Bu konuda sağlıklı bir sonuca ulaşmak için reinkarnasyon veya ruh göçünün nerede ve hangi dinin inanışları arasında ortaya çıktığını bilmekte yarar vardır.

Reinkarnasyon veya ruh göçü, millî dinlerden olan Hinduizmde görülmektedir.

Reinkarnasyon veya ruh göçü, Hinduizmdeki “**karma**” inancının bir sonucudur. Bu anlayışta, ruhun bir bedenden diğer bir bedene geçtiğine inanılır. Ölümünden sonra devamlı var

olma kabul edilir. Ruhun ise bedenden ayrı olduğuna inanılır. Bedenden ayrı olan ruh, kendi derecesi içinde yüksek veya alçak doğar.

Bu anlayışa göre, ölümden korkmaya hiç gerek yoktur. Ruh ölmediği için, yeniden doğuşlarla insan arzularına ulaşır. Hayattan devamlı zevk alır. Bu anlayış Hintlileri büyük iyimserliğe götürmektedir. Ölen bedendir. Ruh her zaman başka şekilde yaşar.

İlâhî dinlerin hiçbirinde reinkarnasyon dediğimiz ruh göçü anlayışına rastlanmamaktadır. Ne Yahudilikte, ne Hıristiyanlıkta ne de son din olan İslâm'da bu ve buna benzer bir kavrama rastlanmamaktadır.

Ruh konusu çok eski çağlardan bu yana insanların merak alanına girmiştir. Peygamberimize de ruh hakkında soru sorulmuş ve Yüce Allah, Peygamberin şu şekilde cevap vermesini istemiştir: **“Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindedir. Sizi ancak az bir bilgi verilmiştir.”**¹⁸⁴ Bu ayet şu iki gerçeği ortaya koymaktadır. Bunlardan birincisi, ruhun kesinlikle Allah'ın emrinde olduğu; ikincisi ise ruh hakkında insanların çok az bilgiye sahip olduklarıdır. Durum böyle iken insanların, ruhun bir bedenden başka bir bedene geçtiğini kesin olarak ifade etmeleri doğru değildir.

5. Noel ve Yılbaşı

Noel, Hristiyanların yıllık ibadetlerinden olan bir bayramdır. Noel, Hz. İsa'nın doğumunu kutlamak amacıyla yapılır. Aslında Hristiyanlığın ilk üç yüz yılında Noel kutlama geleneği yoktu. Bu kutlamalar 4. yüzyıldan itibaren başlamıştır. İlk Noel, 336 yılında Roma'da kutlanmıştır. Hristiyanlar, Romalıların İranlılardan aldıkları “Mitra” dinindeki ölümsüz güneş tanrısının doğum gününü, Hz. İsa için kutlamaya başladılar. Kutlanılan aslında bir taklit sonunda ortaya çıkan bir putperest bayramı idi.

Hz. İsa'nın doğum günü kutlamaları, çeşitli yerlerde farklı tarihlerde olmaktadır. Örneğin; Batıda 25 Aralıkta kutlanır. Doğuda ve Ermeni kiliselerinde ise 6 Ocakta kutlanır. Noel 24 Aralıkta akşamleyin Hristiyan kilisesinde ayinlerle başlar. Bu tören evlerde de kutsal gece eğlencesi adı altında yapılmaktadır.

Milâdî takvim başı yılıbaşının ile Noel Bayramı'nın hiçbir ilgisi yoktur: “Aziz Nicolas (Aziz Nikolas)'ın yani, Noel Baba diye isimlendirilen efsanevî kişinin de gerçeklik ile hiçbir ilişkisi yoktur. Noel babanın çocuklara hediyeler dağıttığı ise “Noel Baba” gibi efsanedir.

Noel kutlamaları Hristiyan âleminin tarihi süreçte Hz. İsa'nın doğumunu kutlamak amacıyla geliştirdiği bir tür folklorik yapı içermektedir.

Hz. İsa'nın ne zaman dünyaya geldiği bilinmediği için, asıl amacından uzaklaşan Noel kutlamalarının ne millî ne de dinî kültürümüzde herhangi bir yeri vardır. Ancak evrensel bir takvim başlangıcı olan yılbaşında, geçmiş yılın muhasebesini yaparak; yeni yılda, kendimize, çevremize ve ülkemize nasıl faydalı olabileceğimizi düşünürüz.

6. Misyonerlik

Misyonerlik, bir kişinin kendi dini inancına giren ve politik yanlarla yaymak (propaganda etme) yöntemidir. Bu sözcük günümüzde özellikle Hristiyanlık propagandası yapanlar için kullanılmaktadır.

Herkesin kendi inanç ve düşüncelerini yayması normal bir davranıştır ve hakkıdır. Ancak durum, o kadar masum ve kolay kabullenilecek şekilde değildir. Bugün Hristiyanlar hedef almış oldukları ülkede gizli bir yapılanma ile faaliyet göstermekte ve bu bölgelerde hal-

kı kandırarak kendilerine inanan kimselerin sayılarını artırmaktadırlar. Hedefleri bir dinin yayılması olmayıp, o ülke insanı üzerinde siyasî etki meydana getirmektir.

Her ülkenin kendine özel misyonerlik metodu vardır. Yahudiler misyonerlik faaliyetini siyasî, iktisadî ve kültürel yönden yaparlar. Bu sebeple Yahudilere siyasî misyoner demek mümkündür. Yahudiler inançları gereği kendi dinlerine kimsenin girmesini istemezler. Fakat herkesin kendilerine hizmet etmelerini isterler.

İslâm dininde, dinin başka insanlara ulaştırılması ve hak dine yeni insanların katılımı için uğraşmak esastır. Her Müslüman gücü yettiği ölçüde dinini yaymak için uğraşır. Ancak gizlilik içinde, başkalarını zorlayarak dine çağırarak, İslâm dininde yoktur.

Ülkemizde ise ilk misyonerlik faaliyeti 1701 yılında, Ermeni **Mekhitar** ile Sivas'ta başlamıştır. Bu kişi, Ermeniler arasında faaliyet göstererek Ermeni bilincini uyandırmaya çalışmıştır.

Günümüzde de misyonerlik faaliyetleri çeşitli isimler altında yapılmaktadır. Çalışmalar yasal gibi gösterilerek açık ve gizli olarak devam etmektedir. Misyonerler genellikle şu metotları uygularlar:

1. "Kitab-ı Mukades'î", broşür ve dergilerini faaliyet gösterdikleri ülkenin dilinde basıp dağıtırlar. Genelde bu tür yayınları ücretsiz olarak evlere kadar ulaştırmaya çalışırlar.

2. Çeşitli amaçlarla tesisler açarlar. Okullarında okuttukları çocuklara veya çalıştırdıkları tesislerdeki kimselere Hristiyanlık propagandası yaparlar. Diğer okullara kendi kitaplarını yardım olarak gönderirler. Musiki eğitimi yapılacak yerler, pansiyonlar ve kamplar açarlar. Misyonerlik teşkilâtı buraların giderlerini karşılar.

3. Faaliyetlerini gizlilik içinde yaparlar. İçinde yaşadıkları toplumun örf, âdet ve dinî değerlerine önem verir gibi görünürler. Halbuki onların asıl gayesi, halkın nabzını ellerinde tutarak istedikleri gibi idare etmektir. Halkı küçük sebeplerle bölmek ve birbirine düşürmek, kullandıkları etkili yollardandır. Bunun en açık örneği, İngiliz Misyoner Lavrens'tir. Lavrens Birinci Dünya Savaşı'nda Arapları Türklere karşı kışkırtmıştır.

7. Başkalarının İnançlarına Saygı Gösterelim

Farklı din ve bu dinlere inanan kimselerin varlığı sosyolojik bir gerçektir. Asıl olan, bu gerçek karşısında nasıl bir tavır sergileyeceğimizdir. Kendi inandığımız din dışında kalan kimselere karşı saygı göstermek hem dinimizin hem de medenî insan olmanın bir gereğidir. Hz. Peygamberin dini tebliğ süreci izlendiğinde, hiçbir dini kötüleyici tavır sergilediği görülmektedir. İnsanları tatlı bir dille, en son gönderilen ilâhî din İslâm'a çağırmıştır. Onun bu davetine katılanlar olduğu gibi katılmayanlar da olmuştur. Kutsal kitabımız Kur'anıkerim bizlere şu genel ölçüyü vermektedir: "(Resulüm!) De ki: Ey Kâfirler, ben sizin tapmakta olduğunuza tapmam. Siz de benim taptığıma tapmıyorsunuz. Ben de sizin taptıklarınıza asla tapacak değilim. Evet siz de benim taptığıma tapıyor değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır." Bu ayet, farklı inanç ve dinden olan kimselere karşı nasıl bir tavır göstermemiz gerektiğine işaret etmektedir. Kim neye inanırsa inansın, kim hangi dinî hayat tarzını yaşarsa yaşasın; Müslümanlara, bu gibi kimselere saygılı olmak düşer. Çünkü başkalarını kendi inandığımız dine zorla getirmek gibi bir görevimiz yoktur. Bizler dinimizin Allah katından indiği gibi hiçbir değişikliğe uğramadan korunduğunu biliriz. Kimseyi incitmeden ve kimsenin inancına müdahale etmeden dinimizin doğrularını başkalarına anlatmaya çalışırız.

